

OMAVALVONTASUUNNITELMA

**Koskiniityn erityisyksikkö
27.5.2024**

**Tapani Kausiala
Paula Huhdanmäki**

SISÄLTÖ

Sisällysluettelo

1 PALVELUN TUOTTAJAA KOSKEVAT TIEDOT	4
2 TOIMINTA-AJATUS, ARVOT JA TOIMINTAPERIAATTEET.....	5
2.1 TOIMINTA-AJATUS	5
2.2 ARVOT JA TOIMINTAPERIAATTEET.....	5
3 RISKIENHALLINTA JA ASIAKASTURVALLISUUS.....	6
3.1 RISKIENHALLINNAN TYÖNJAKO.....	7
3.2 RISKIEN TUNNISTAMINEN	8
3.3 RISKIEN JA ESILLE TULLEIDEN EPÄKOHTIEN ILMOITTAMINEN JA KÄSITTELEMINEN	9
3.4 VARAUTUMINEN POIKKEUSTILANTEISIIN, VALMIUSSUUNNITELMA.....	10
4 OMAVALVONTASUUNNITELMAN LAATIMINEN	13
4.1 OMAVALVONNAN SUUNNITTELUSTA VASTAAVA HENKILÖ TAI HENKILÖT	13
4.2 OMAVALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA JA TOTEUTUMINEN	13
4.3 OMAVALVONTASUUNNITELMAN JULKISUUS	14
5 ASIAKKAAN ASEMA JA OIKEUDET	14
5.1 PALVELUTARPEEN ARVIOINTI	14
5.2 HOITO- JA KASVATUSSUUNNITELMA	14
5.3 ASIAKKAAN KOHTELU	15
5.4 YHTEISTYÖ JA YHTEYDENPITO LAPSEN LÄHEISTEN JA MUUN VERKOSTON KANSSA.....	18
5.5 LAPSEN OIKEUS LÄHEISIIN JA JATKUVIIN IHMISSUHTEISIIN	18
5.6 ASIAKKAAN OSALLISUUS	18
5.7 PALAUTTEEN KERÄÄMINEN, KÄSITTELY JA HYÖDYNTÄMINEN TOIMINNAN KEHITTÄMISESSÄ	19
5.8 ASIAKKAAN OIKEUSTURVA	20
5.9 SOSIAALIASIAVASTAAVAN YHTEYSTIEDOT	21
5.10 ASIAKKAAN MAHDOLLISUUS TUTUSTUA YKSIKKÖÖN ETUKÄTEEN	21
5.11 ASIAKKAAN INFORMOINTI SOPIMUKSEEN LIITTYVISTÄ ASIOISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA	22
5.12 RAJOITTEIDEN JA PAKOTTEIDEN KÄYTÖN TARPEEN VÄHENTÄMINEN.....	22
6 RAJOITUSTOIMENPITEIDEN TOTEUTTAMINEN JA NIIDEN SEURANTA	22
7 LUVATTA POISTUNEEN LAPSEN PALAUTTAMINEN	26
8 PALVELUN SISÄLLÖN OMAVALVONTA	27
8.1 HYVINVOINTIA, KUNTOTUMISTA JA KASVUA TUKEVA TOIMINTA.....	27
8.2 RAVITSEMUS.....	28
8.3 HYGIENIA	28
8.4 TERVEYDENHUOLTO JA SAIRAANHOITO.....	29
8.5 TOIMINTA KRIISITILANTEESSA	30
8.6 LÄÄKEHOITO	31
8.6 MONIALAINEN YHTEISTYÖ	34
9 TURVALLISUUS JA HYVINVOINTI	34
9.1 YHTEISTYÖ TURVALLISUUDESTA VASTAAVIEN VIRANOMAISTEN JA TOIMIJOIDEN KANSSA	34
9.2 HENKILÖSTÖ	35
9.3 HENKILÖKUNNAN ILMOITUSVELVOLLISUUS.....	37
9.4 TOIMITILAT	38
9.5 TEKNOLOGISET RATKAISUT	38

10 ASIAKASTIETOJEN KÄSITTELY JA KIRJAAMINEN	39
10.1. TIETOTURVASUUNNITELMA.....	40
11 OMAVALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA	44

1 PALVELUNTUOTTAJAA KOSKEVAT TIEDOT

Palveluntuottaja

Kumpuniitty Oy, 1700598-3

Toimintayksikkö tai toimintakokonaisuus

Lastensuojelun erityisyksikkö Koskiniitty

Orelinkatu 12,

37120 Nokia

Tapani Kausiala /050-4211322

Palvelumuoto

Asiakasryhmä: Lastensuojelun ympärivuorokautinen hoito ja kasvatus (sijaishuolto);

kiireellisesti sijoitetut, huostaan otetut ja avohuollon sijoitukset, sijoituksen alkaessa 7-15-vuotiaat.

Asiakaspaikkamäärä: 7

Esihenkilö

Tapani Kausiala

tapani.kausiala@kumpuniitty.fi

050-4211322

Toimintalupatiedot

Aluehallintoviraston/Valviran luvan myöntämisaikajankohta: 14.2.2017

Palvelu, johon lupa on myönnetty: Yksityisten ympärivuorokautisten sosiaalipalvelujen tuottaminen

Ilmoituksenvarainen toiminta:

Toimintayksikössä ei tuoteta ilmoituksenvaraista toimintaa.

2 TOIMINTA-AJATUS, ARVOT JA TOIMINTAPERIAATTEET

Koskiniityn toimintaa säätelevät useat lait ja kansainväliset sopimukset. Toimintaa ohjaavat Suomen perustuslaki, Euroopan ihmisoikeussopimus, YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, Lastensuojelulaki, hallintolaki ja sosiaalihuoltolaki. Omavalvontasuunnitelma varmistaa, että Koskiniityssä toimitaan näiden mukaisella tavalla ja asiakkaan asema ja oikeudet turvataan tarkoituksen mukaisella tavalla.

2.1 Toiminta-ajatus

Koskiniityn erityisyksikkö on lastensuojeluyksikkö, joka tarjoaa ympärivuorokautista, lapsen turvallisen ja ikätasoisien kasvun ja kehityksen varmistavaa sijoituspalvelua erillisen harkinnan ja lupamenettelyn kautta tarvittaessa myös kiireellisesti. Tapauskohtaisesti on mahdollisuus myös avohuollon sijoitukseen.

Koskiniityssä asuvat lapset ovat sijoitushetkellä 7-15 -vuotiaita. Asiakaspaiikkoja on 7. Koskiniityssä eletään mahdollisimman kodinomaista arkea ja lapset käyvät koulua kukin oman tilanteensa mukaisella tavalla. Vapaa-aikaan etsitään ohjaajien avulla lapsille mielekästä toimintaa.

Koskiniityssä tärkeää on turvata lapsen ikätasoinen, tasapainoinen kehitys. Koskiniityssä tehdään perhetyötä suunnitelmallisesti ja päämäärätietoisesti. Jokaisella lapsella on nimetty omaohjaajatyöpari, joka pääsääntöisesti vastaa lapsen asioiden hoidosta.

2.2 Arvot ja toimintaperiaatteet

Arjen toimintakulttuuri

Koskiniityssä opetetaan lapselle elämän perusvalmiuksia, sosiaalisia taitoja sekä vastuun ottamista itsestä, muista ihmisistä, omasta koulunkäynnistä ja ympäristöstä. Yhteisillä säännöillä ja vastuullisella huolenpidolla varmistetaan turvalliset olosuhteet jokaisen lapsen kasvulle ja kehitykselle. Arjessa korostuvat säännöllisyys ja selkeä struktuuri. Lapsille tarjotaan hyvää, ravitsemussuositusten mukaista kotiruokaa ja huolehditaan riittävästä levosta ja liikunnasta. Ikätasoisien, säännöllisen päivärytmin ja aikuisten avun, läsnäolon ja neuvojen avulla tuetaan lasta koulunkäynnissä ja muissa arjen eri osa-alueissa. Jokaiselle lapselle varataan päivittäin aikaa opiskella, levätä ja saada aikuisen jakamatonta huomiota ja yhteistä aikaa.

Riittävä aikuisuus

Koskiniityn arjen toiminnat, kasvatus ja rajojen asettaminen perustuvat hoidolliseen vuorovaikutukseen. Aikuiset määrittävät rajat, joiden puitteissa toimitaan. Lasten mielipiteitä kuunnellaan, niistä keskustellaan ja ne otetaan huomioon, mutta lopullisen päätöksen asioista tekevät kuitenkin aikuiset. Lasten kuulluksi tuleminen tunne on keskeinen tavoite.

Yhteisöllisyys

Koskiniityssä asiat tehdään yhdessä. Arjen rutiinit, velvollisuudet, harrastukset ja elämä ylipäättään pyritään järjestämään niin, että jokainen toimija voi panoksellaan myötävaikuttamaa yhteisön hyvinvoinnin ja tavoitteiden toteutumiseen ja edistämiseen. Näin opitaan sosiaalista kanssakäymistä sekä muiden huomioon ottamista. Oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja vastuuntunto kasvavat sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta.

Osallisuus

Koskiniityssä on alettu kehittää yhdessä lasten kanssa käytäntöjä ja toimintamalleja lasten osallisuuteen omassa yhteisössä; Tavoitteena on joka tilanteessa lasta kunnioittavan ja arvostavan ilmapiirin tietoinen luominen ja ylläpitäminen. Kuulluksi tulemisella ja osallistumismahdollisuuksien kehittämällä pyritään antamaan Koskiniityssä asuville lapsille valmiudet osallistuvaan elämäntapaan paitsi omassa yhteisössä, myös koulussa, omilla menoilla ja nuorten vaikuttamisfoorumeissa.

Koskiniityssä järjestetään 3-6 viikon välein lasten kokous, jossa keskustellaan yhteisten asioiden lisäksi lasten mieltä askarruttavista asioista, toiveista ja ideoista.

Osallisuutta on tarkemmin kuvattu myöhemmissä osioissa ja hyvää kohtelua koskevassa suunnitelmassa.

Arvostava työote

Koskiniityssä pyritään tukemaan kunnioittavaa, avointa, positiivista ja kannustavaa asenneilmapiiriä. Sosiaalinen yhdessäolo rakentuu oikeudenmukaisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Suvaitsevaisuus, hyvät tavat ja kohteliaisuus tukevat kanssakäymistä. Haistattelu, kiroilu ja muut edellä mainittuja periaatteita loukkaavat toimintamallit pyritään kitkemään johdonmukaisten kasvatustoimenpiteiden avulla pois.

Erityisyksikön painopisteet

Koskiniityn erityisyksikössä keskitytään erityisesti lasten kohtaamiseen turvallisesti arjessa. Aikuinen on jatkuvasti läsnä lapsen arjessa ja yksikön henkilöstöresurssit on mitoitettu siten, että lapsen kohtaaminen onnistuu vaativissakin tilanteissa. Työryhmänä toimii moniammatillinen työyhteisö ja yksikön toiminta on suunnitelmallista ja tarkkaan strukturoitua. Asiakkaan tilanne huomioidaan eri näkökulmista, hyödyntäen työryhmän ammattitaitoa. Työskentely on asiakaslähtöistä ja hoidollista vuorovaikutusta.

Koskiniityn työskentelyssä hyödynnetään DDP®-menetelmää. DDP pohjaa kiintymyssuhdeteoriaan ja ymmärrykseen suhteen kehityksestä sekä tietoon siitä, miten trauma vaikuttaa lapsen kehitykseen ja turvallisuuden tunteeseen. Koskiniityn arjessa huomioidaan menetelmässä keskeinen PACE-asette, joka mm. tukee lasten ja nuorten tunnetilojen säätelyä.

Perhetyön menetelmäksi on valikoitunut Silta-työskentely. Silta-malli perustuu perheterapeuttiseen viitekehikseen, narratiivisuuteen ja dialogisuuteen. Silta-menetelmä on vuorovaikutussuhteisiin perustuva ajattelu- ja toimintamalli, joka on kehitetty nimenomaan lastensuojelun asiakastyöhön. Silta-työskentelyssä biologinen vanhempi, lapsi ja omaohjaaja työskentelevät yhdessä lapsen ja perheen elämäntarinoiden äärellä. Vanhempi on asiantuntija kertomaan perheen tarinaa vanhemman näkökulmasta, lapsi on asiantuntija omasta näkökulmastaan ja työntekijä omastaan. Työskentelyssä kukin osapuoli kertoo ja kuulee toisten tarinoita perheen elämästä. Näin perheen tarina tulee nähdyksi monesta eri näkökulmasta. Työskentelyä ohjaa koulutuksen saanut SILTA-ohjaaja. Koskiniityyn on nimetty erityinen Perhetyö- ja DDP -vastaava joulukuussa 2023.

3 RISKIENHALLINTA JA ASIAKASTURVALLISUUS

Omavalvontasuunnitelman avulla varmistetaan, että jokainen lastenkotiin sijoitettu lapsi saa tarvitsemaansa hoitoa ja kasvatusta sekä apua huostaanoton ja kodin ulkopuolelle sijoittamisen perusteena olleisiin asioihin. Sijoituksen aikana lapsen turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota.

Koskiniityn omavalvontasuunnitelmassa kiinnitetään huomiota siihen, miten lapsen tarvitsema sijaishuolto toteutetaan ja miten sen laatu varmistetaan. Suunnitelmassa kerrotaan, miten yksikössä toimitaan, jos palvelu ei syystä tai toisesta toteudu tavoitteiden mukaisesti tai lasten ja aikuisten turvallisuus uhkaa vaarantua yksikössä. Omavalvontasuunnitelmassa ohjeistetaan myös työntekijöiden ilmoitusvelvollisuudesta.

Omavalvonnan tavoitteena on, että Koskiniityn henkilökunta arvioi koko ajan omaa toimintaansa. Riskikartoitusta tehdäänkin säännöllisesti. Näin toimimalla lasten turvallisuutta mahdollisesti uhkaavat riskit pyritään tunnistamaan, jotta niitä voidaan ennaltaehkäistä, ja niihin voidaan tehokkaasti ja ilman viivettä puuttua omavalvontasuunnitelman mukaisesti.

3.1 Riskienhallinnan työnjako

Koskiniityssä tehdään vuosittain riskien kartoitus ja se toimitetaan työnantajalle. Riskien kartoitus tehdään henkilökunnan ja johtajan toimesta. Kartoituksessa arvioidaan Koskiniityn tiloja, toimintaa, mahdollisia ulkoisia uhkia ja Koskiniityn arkeen mahdollisesti liittyviä poikkeustilanteita, jotka voisivat heikentää Koskiniityssä asuvien lasten tai siellä työskentelevien aikuisten turvallisuutta. Jokaisen lapsen kohdalla arvioidaan useita kertoja vuodessa myös lapsen saaman palvelun laatua yhdessä lapsen, huoltajien ja sosiaalityöntekijän kanssa. Arviointia suoritetaan palautekyselyissä ja asiakassuunnitelmaneuvoittelussa.

Myös lasten ja perheiden tietosuojaan kiinnitetään erityistä huomiota. Kumpuniitty Oy on toteuttanut koko yritystä koskevan tietosuojaoppaan, joka sisältää mm. vaatimuksen henkilöstölle suorittaa tietosuojan ABC- koulutuksen.

Koskiniityssä kokonaisvaltaista riskinhallintaa toteutetaan hyödyntäen omavalvontasuunnitelmaa, jota täydentävät turvallisuus- ja pelastussuunnitelma, lääkehoitosuunnitelma, hyvää kohtelua koskeva suunnitelma, riskien arviointi sekä lasten hoito- ja kasvatussuunnitelmat. Suunnitelmat sisältävät kaikki lasten turvallisuuden osa-alueet ja auttavat Koskiniityn henkilökuntaa varmistamaan sen, että lapsista pidetään joka tilanteessa hyvää huolta. Kaikki turvallisuuspoikkeamat kirjataan ja käsitellään asianomaisten kesken.

Johtajan ja vastaava ohjaajan tehtävänä on huolehtia omavalvonnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä sekä siitä, että työntekijöillä on riittävästi tietoa turvallisuusasioista ja yhteisistä toimintatavoista, joilla varmistetaan laadukas ja nykyaikainen sijaishuolto Koskiniityssä asuville lapsille ja heidän läheisilleen.

Johto vastaa siitä, että toiminnan turvallisuuden varmistamiseen ja lasten hyvään kohteluun on osoitettu riittävästi voimavaroja ja työntekijöillä on tehtävään vaadittava osaaminen. Esimiehillä on päävastuu myönteisen asenneympäristön luomisessa epäkohtien ja turvallisuuskysymysten käsittelylle. Riskienhallinta vaatii aktiivisia toimia koko henkilökunnalta.

Työntekijät osallistuvat turvallisuustason ja -riskien arviointiin, omavalvontasuunnitelman laatimiseen ja turvallisuutta parantavien toimenpiteiden toteuttamiseen. Yhteisiä toimintatapoja kehitetään ja työntekijät koulutautuvat jatkuvasti, jotta lasten tarpeisiin voidaan vastata parhaalla mahdollisella tavalla.

Koko henkilökunnalta vaaditaan sitoutumista, kykyä oppia virheistä sekä muutoksessa elämistä, jotta turvallisten ja laadukkaiden palveluiden tarjoaminen on mahdollista. Eri ammattiryhmien asiantuntemus saadaan hyödynnetyksi ottamalla henkilökunta mukaan omavalvonnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Lasten kanssa käydään läpi yleiseen turvallisuuteen liittyviä asioita lasten kokouksissa ja arjessa. Lasten ja läheisten havainnot omasta arjestaan ovat arvokkaita ja otetaan aina käsiteltäväksi osana riskien arviointia. Lasten kanssa yhteistyössä tehdyssä Hyvää kohtelua koskevassa suunnitelmassa on viitattu myös lasten mahdollisesti kohtaamiin uhkatilanteisiin sijaishuoltopaikassa. Suunnitelman tarkoituksena on myös lisätä lasten tietoa omista oikeuksistaan ja siitä, miten he voivat tarvittaessa toimia, mikäli huomaavat Koskiniityn arjessa tai toiminnassa epäkohtia.

3.2 Riskien tunnistaminen

Riskien arvioinnilla on tarkoitus tunnistaa Koskiniityn arjessa, toiminnassa ja ympäristössä esiintyvät vaarat, määrittää vaarojen aiheuttamien riskien suuruus ja niiden merkitys. Näin toimimalla mahdolliset riskitekijät voidaan huomata ennen kuin vahinkoja pääsee syntymään.

Riskien arviointi on:

- totuudenmukaista
- järjestelmällistä
- erottelevaa
- ennakoivaa
- käytännönläheistä
- dokumentoitua
- kehittyvää

Lasten arjessa ja Koskiniityn toiminnassa aiemmin tapahtuneiden turvallisuuspoikkeamien lisäksi huomioidaan mahdolliset tulevat vaaratilanteet ja niihin reagoidaan ennen kuin ne tapahtuvat. Tehtävät korjaavat toimenpiteet ovat selkeitä, konkreettisia ja arjessa toteuttamiskelpoisia. Arvioinnin tulokset kirjataan ja tarvittavien toimenpiteiden toteutumista seurataan. Riskien tunnistaminen ja arviointi on osa Koskiniityn arkea.

Arvioinnin suunnittelu

Riskien arvioinnissa hyödynnetään työntekijöiden ja työnantajan osaamista ja kokemusta, koska heillä on yleensä paras tietous Koskiniityn arjen käytännön riskeistä. Lisäksi hyödynnetään jo olemassa olevaa tietoa kuten aiempia turvallisuustarkasteluja ja riskiarviointeja, lasten ja läheisten havaintoja ja palautteita, työterveyshuollon työpaikkaselvityksiä sekä tapaturma- ja läheltä piti -tilastoja. Apuna toimii myös joukko toimintaa ohjaavia ja valvovia viranomaisia.

Vaara- ja haittatekijöiden tunnistaminen

Tavoitteena on tunnistaa ja kirjata kaikki merkittävimmät turvallisuuspuutteet, jotka voivat aiheuttaa vakavaa haittaa lasten tai aikuisten terveydelle, kasvuille, kehitykselle ja/tai turvallisuudelle Koskiniityssä.

Samalla pohditaan arjen käytänteitä ja kiinnitetään huomiota lasten asialliseen, tasapuoliseen, oikeudenmukaiseen kohteluun ja sijaishuollon tavoitteiden toteutumiseen. Koskiniityn arjessa ja

toiminnassa pyritään luomaan lasten kiintymyssuhteita korjaavia ihmissuhteita ja vastaamaan kussakin tilanteessa parhaalla mahdollisella tavalla lasten ja perheiden yksilöllisiin tarpeisiin. Arjen säännöllisyys, ennakoitavuus ja struktuurit pyritään säilyttämään joka tilanteessa lapsen kasvua ja kehitystä turvaamassa.

Tunnistamisen apukysymyksinä voidaan käyttää seuraavia kysymyksiä:

- Mitä vaaroja tai riskejä Koskiniityn arjessa, toiminnassa tai ympäristössä esiintyy?
- Mitkä vaaratilanteet tai turvallisuuspoikkeamat voisivat olla mahdollisia?
- Mistä vaara johtuu, mikä sen aiheuttaa?
- Missä vaara esiintyy?
- Kuka tai ketkä ovat vaaralle alttiina?
- Millaisissa tilanteissa henkilöt joutuvat vaaraan?

Riskin suuruuden määrittäminen ja merkittävydestä päättäminen

Koskiniityn arjessa pyritään erottamaan turvallisuuden kannalta tärkeimmät asiat eli suurimmat riskit ja kohdistamaan toimenpiteet tehokkaasti ongelmallisiin osa-alueisiin arjen tilanteissa, toiminnassa tai ympäristössä. Arvioinnissa on tärkeä keskittyä mahdollisimman aitoon ja rehelliseen, puolueettomaan riskin suuruuden arviointiin. Kaikkien riskien poistaminen ei aina ole mahdollista ja siksi riskien merkittävydestä päättäminen on tärkeä osa riskien hallintaa.

3.3 Riskien ja esille tulleiden epäkohtien ilmoittaminen ja käsittely

Koskiniityssä asuvat lapset ja heidän läheisensä voivat ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista, poikkeamista ja riskeistä kenelle tahansa ohjaajista kohtaamistilanteissa tai puhelimitse ohjaajien numeroon 050-4070568, sähköpostilla koskiniitty@kumpuniitty.fi, tai suoraan Koskiniityn johtajalle puhelimitse 050-4211322 tai sähköpostilla tapani.kausiala@kumpuniitty.fi.

Jos lapset tai huoltajat haluavat, he voivat aina ottaa lisäksi yhteyttä myös lapsen asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään. Kaikilla huoltajilla ja lapsilla on oman sosiaalityöntekijän yhteystiedot, ja lapsia autetaan ja tuetaan yhteydenotoissa tarpeen mukaan.

Kaikilla Koskiniityn työntekijöillä on velvollisuus ilmoittaa Koskiniityn johtajalle lapsilta tai huoltajilta saadusta palautteesta tai itse havainnoidusta riskistä, epäkohdasta, laatu- tai turvallisuuspoikkeamasta tai vaarasta. Ilmoitus kirjataan tilanteesta riippuen tarkoituksenmukaiselle lomakepohjalle ja välitetään työnantajalle. Johtaja vastaa tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtymisestä lasten ja aikuisten turvallisuuden, hyvän kohtelun ja laadukkaan arjen, hoidon ja kasvatuksen varmistamiseksi. Tarvittaessa, tilanteesta riippuen epäkohdasta, haitasta, riskistä tai vaarasta informoidaan esim. Lapsen hoitavaa tahoa, ohjaavaa/valvovaa viranomaista ja/tai hyvinvointialueen sosiaalihuollon johtajaa. Tarvittavat korjaavat toimenpiteet toteutetaan viipymättä ja niiden riittävyttä arvioidaan yhteistyössä asianomaisten kesken. Arviointi suoritetaan tehtyjen toimenpiteiden jälkeen ja vähintään vuosittain työyhteisön kesken, ja saadut tulokset toimitetaan aina myös työnantajalle ja tarvittaessa muille asianosaisille tai toimintaa valvovalle viranomaiselle.

Lasten ja läheisten kanssa käydään tapahtunut vaaratilanne tai haittatapahtuma läpi suullisesti mahdollisen pian tapahtuman jälkeen, kunhan turvallisuudesta on varmistuttu ja tilanne on rauhoittunut. Tapahtunut haittatapahtuma tai vaaratilanne ja sen käsittely kirjataan aina asiakastietojärjestelmään.

Lääkehoitoon liittyvistä poikkeamista tehdään lääkepoikkeamailmoitus, joka toimitetaan lääkehoidosta vastaavalle sairaanhoitajalle ja johtajalle. Lääkepoikkeamista tai hoitoa vaativista tapaturmista tiedotetaan lääkehoitosuunnitelman mukaisesti lasta, huoltajia, hoitavaa tahoja ja lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää. Hoitava taho ohjeistaa lapsen jatkohoidon ja yhdessä työnantajan kanssa arvioidaan muut tarvittavat toimenpiteet haitta- tai vaaratapahtuman ennaltaehkäisemiseksi jatkossa. Työntekijöiden tapaturmat tai vaaratilanteet raportoidaan työnantajalle ja työterveyshuollolle, jotka ohjeistavat tarvittavat jatkotoimet. Haitta- ja vaaratapahtumat käsitellään paikallaolijoiden kanssa ja työntekijöiden raportoinnin yhteydessä sekä henkilökunnan kokouksissa.

1. Selvitetään avoimesti ja rehellisesti kaikkien asianosaisten kesken

- mitä, missä ja milloin on tapahtunut
- ketkä ovat olleet osallisina tapahtuneessa
- onko tilanteella ollut silminnäkijöitä
- Minkälaisia mahdollisia vaikutuksia tapahtuneella on lapsen turvallisuuteen, terveyteen tai hyvinvointiin.

2. Huolehditaan siitä, että asianosaiset saavat tarvitsemansa tuen ja avun

- lääkärikäynnit ja terveydenhoidollinen apu
- mahdolliset rikosilmoitukset ja muut seuraamukset

3. Selvitetään tarvittaessa mahdollinen vakuutusturva.

4. Turvataan, että tilanne ei jatku tai toistu tapahtumapaikalla tai Koskinniityssä

- Tehdään tarvittavat poikkeamailmoitukset ja huolehditaan lasten, läheisten ja työntekijöiden turvallisuudesta jatkossa tilanteen vaatimin toimenpitein.

5. Tiedotetaan asianomaisia myös käsittelyn edetessä:

- lapsi ja huoltajat
- työyhteisö ja Koskinniityn johtaja
- Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä
- Muut tarvittavat tahot

6. Pohditaan työryhmässä johtajan johdolla, tapahtuneesta saatujen tietojen pohjalta, tarvittavat jatkotoimenpiteet, jotta vastaisuudessa välttyään uusilta haitta- tai vaaratapahtumilta tai

laatupoikkeamilta. Kirjataan tarvittavat toimenpiteet osaksi päivittäisraporttia ja riskien arviointia, tiedotetaan henkilökuntaa ja ryhdytään viipymättä korjaaviin toimenpiteisiin. Johtaja vastaa siitä, että korjaavat toimenpiteet tulevat kaikilta osin tehtyä viipymättä.

3.4 Varautuminen poikkeustilanteisiin, valmiussuunnitelma.

Koskinniityn kokonaisturvallisuuden osaksi on luotu myös valmiussuunnitelma.

Koskinniityssä asuvien lasten turvallisuutta pidetään yllä hyvällä normaaliolosuhteiden organisaatiolla sekä lisäksi varautumalla valmius-, turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien avulla erilaisiin turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin. Toiminnassa mahdollisia ilmeneviä epäkohtia tai laatupoikkeamia käsitellään muissa ohjeistuksissa.

Valmiussuunnittelun tavoitteena on varmistaa lasten turvallisten ja ikätasoisten, kasvua ja kehitystä tukevien palveluiden jatkuvuus kaikissa tilanteissa mahdollisimman häiriöttömästi.

Suunnittelun ja varautumisen painopiste on normaaliolojen häiriötilanteissa ja lähtökohtana pidetään mahdollisimman häiriöttömän arjen tarjoamista lapsille kaikissa tilanteissa. Suunnittelu sisältää riskien ennaltaehkäisyä, tilanteen aikaisen toiminnan, palautumissuunnittelun, sekä kussakin tilanteessa huomioitavan viestinnän.

Toimintaympäristö

Koskiniitty sijaitsee Nokialla, Koskenmäessä. Yksikkö toimii vanhassa, suuressa puurunkoisessa omakotitalossa, joka on remontoitu yksikön tarpeita vastaavaksi vuonna 2016. Koskiniitty on lämminhenkinen ja kodinomainen yksikkö. Rakennuksen takana kulkee katu. Sisäpiha on suuri ja puutarhamainen. Lapsilla onkin hyvin tilaa leikkiä, pelata, kiipeillä ja viettää aikana myös omassa pihassa. Nokian kouluverkosto on kattava, ja Koskiniityn lähistöllä sijaitsee 3 ala-astetta ja yläaste. Nokialla on n. 35000 asukasta ja Koskiniitystä on matkaa Tampereelle n. 15 kilometriä. Julkiset liikenneyhteydet ovat hyvät. Harrastusmahdollisuuksia lapsille on paljon.

Henkilöstön perehdytys ja koulutus

Valmiussuunnittelun lähtökohtana on Koskiniityn henkilöstön kyky hoitaa heille kuuluvat tehtävät turvallisesti normaalioloissa sekä soveltaen tarpeen mukaan häiriötilanteissa niin, että lasten turvallisuus ja hyvinvointi eivät vaarannu. Koskiniityssä kiinnitetään erityistä huomiota lasten kohtaamiseen turvallisesti arjessa. Aikuinen on jatkuvasti läsnä, ja Koskiniityn henkilöstöresurssit on mitoitettu siten, että lapsen kohtaaminen onnistuu vaativissakin tilanteissa.

Työnantaja huolehtii siitä, että Koskiniityn henkilökunta on riittävästi perehdytetty toimimaan normaaliolojen lisäksi myös normaaliajan häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Mikäli ohjaajien tehtävät muuttuvat normaaliolojen häiriötilanteen aikana oleellisesti perustehtävästä, annetaan kyseiseen tehtävään riittävä koulutus ja opastus, hyödynnetään asiantuntijoita ja palkataan tilanteen mahdollisesti vaativa lisähenkilökunta. Koulutuksia ja opastuksia järjestetään tarpeen mukaan.

Arviointi ja kehittäminen

Valmiussuunnittelun ja varautumisen tuloksia seurataan ja arvioidaan eri tasoilla.

Valmiussuunnitteluun liittyviä toimintamalleja ja –tapoja arvioidaan itsearviointein, keskustellen yhteisesti, valmius- ja normaaliolojen häiriötilanneharjoituksissa sekä katselmuksin.

Valmiussuunnitelmaan sisältyy myös kansallinen riskiarvio.

Viimeisin kansallinen riskiarvio on vuodelta 2018, jossa esille nostettuina uhkina ja häiriötilanteina nähdään riskinä Koskiniityn toiminnalle seuraavat:

- Sotilaallisen voiman käyttö
- Terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta
- Julkisen talouden häiriö
- Rahoitusjärjestelmän häiriö
- Voimahuollon häiriöt
- Sähkösaannin suurhäiriö
- Polttoaineiden saannin vakavat häiriöt
- Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien häiriöt – kyberuhkat
- Viestintäverkkojen ja -palveluiden vakavat häiriöt

- Logistiikan häiriöt
- Terveysturvallisuuden häiriöt
- Influenssapandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia
- Vesihuollon häiriöt
- Elintarvikehuollon häiriöt
- Laajat onnettomuustilanteet
- Vakava ydinvoimalaitosonnettomuus Suomessa tai Suomen lähialueilla

Edellä mainittujen lisäksi uhkana nähdään Venäjän 2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainaan.

Alueellisissa riskiarvioissa seuraavat skenaariot voivat uhata Koskiniityn toimintaa tai turvallisuutta:

- Vakava kemikaali- tai räjähdysonnettomuus
- Suuri, laajasti yhteiskuntaan vaikuttava häiriötilanne tai onnettomuus kriittisen infrastruktuurin kohteessa: esim. talousveden likaantuminen
- Laaja tai pitkäkestoinen vedenjakeluhäiriö, jätevesihuollon tai sähkönjakelun häiriö
- Myrskyt

Keskeisiä Koskiniityssä asuvien lasten ja siellä työskentelevien aikuisten tunnistettuja päivittäisiä onnettomuusriskejä ovat:

- Tapaturmat ja myrkytykset
- Hatkat
- Lääkepoikkeamat
- Lasten tai läheisten aiheuttamat vaaratilanteet: mahdolliset uhka- ja väkivaltatilanteet
- tieliikenneonnettomuudet
- paloturvallisuuteen liittyvät uhkat

Kumpuniitty Oy on varautunut näiden kaikkien uhkakuvien toteutumiseen sekä yritys- että yksikötasolla. Kirjallinen ohjeistus on koottu turvallisuussuunnitelmaan ja työsuojelun toimintaohjelmaan. Ohjeistuksista löytyy kaikki tarvittava lasten ja aikuisten turvallisuuden varmistamiseksi.

Poikkeusoloissa toiminta käynnistetään samojen periaatteiden mukaisesti kuin normaaliajan häiriötilanteissakin huomioiden poikkeusolojen aiheuttamat mahdolliset lainsäädäntömuutokset sekä niihin liittyvät valtiohallinnon päätökset. Koskiniityn toimintaa johdetaan normaalioloissa oman johtajan toimesta niin pitkään kuin se on mahdollista ja turvallista. Näin voidaan varmistaa lasten turvallinen, ikätasoinen arki mahdollisimman muuttumattomana tuttujen, turvallisten aikuisten keskellä.

Poikkeusoloissa noudatetaan viranomaisten antamia ohjeistuksia esim. mahdollisesta siirtymisestä väestönsuojiiin. Normaaliolojen häiriötilanteessa ja poikkeusoloissa on mahdollista joutua priorisoimaan arjen toimintoja keskittymällä lasten kannalta olennaisiin asioihin. Lasten hoito ja huolenpito on aina Koskiniityn aikuisten tärkein tehtävä.

Kriisiviestintä ja siihen liittyvä tiedottaminen on tehostettua viestintää poikkeuksellisessa tilanteessa. Kriisiviestinnässä noudatetaan kriisiviestintäsuunnitelmaa. Työnantaja johtaa ja vastaa yhteistyössä

Koskiniityn johtajan kanssa normaaliolojen häiriötilanteiden tiedotusjärjestelyistä lapsille, heidän lähipiirilleen ja yhteistyöviranomaisille.

Valmiuden kohottaminen

Valmiutta kohotetaan etukäteen ja joustavasti, mikäli normaaliolojen kehittymisestä häiriötilanteeksi saadaan ennakkotietoa. Muussa tapauksessa toimintavalmius nostetaan normaaliolojen häiriötilanteen aikana parhaalla mahdollisella tavalla. Perusvalmius luodaan ja ylläpidetään normaalioloissa. Perusvalmiuteen kuuluu, että uhkien mukaiset valmiussuunnitelmat on laadittu, henkilöstö on koulutettu asianmukaisesti, asianmukaiset toimitilat ovat olemassa sekä tarvittavat materiaalit ja välineet on hankittu.

Päivittäistavarahuolto

Koskiniityssä pidetään häiriötilanteiden varalle aina riittävä kotivara päivittäisiä elintarvikkeita ja vettä sekä asiakkaiden henkilökohtaisia tavaroita kuten lääkkeitä ja hygieniatarvikkeita. Koskiniityn kotivara muotoutuu yksikön asiakaskunnan mukaan.

4 OMAVALVONTASUUNNITELMAN LAATIMINEN

4.1 Omavalvonnan suunnittelusta vastaava henkilö tai henkilöt

Kumpuniitty Oy:ssä toimii johtoryhmä, jonka tehtävänä on huolehtia, opastaa ja mahdollistaa Kumpuniitty Oy:n yksiköiden toiminta sekä valvoa omavalvontasuunnitelman toteutumista. Johtoryhmässä ovat yrittäjät Arja Lanki, Matti Lanki ja Kaisa Lanki, Aroniityn johtaja Pasi Hyttinen, Ketoniityn johtaja Katja Hakala, Harjuniityn johtaja Tomi Puranen ja Koskiniityn johtaja Tapani Kausiala.

Koskiniityn omavalvontasuunnitelmaa valvoo laitoksen johtaja Tapani Kausiala.

Turvallisuudesta ja turvallisuussuunnitelmasta vastaavat johtaja Tapani Kausiala ja vastaava ohjaaja Paula Huhdanmäki.

Lääkehoitosuunnitelmasta vastaa sairaanhoitaja, vastaava ohjaaja Paula Huhdanmäki. Turvallisen lääkehoidon toteutumisesta ja edellytyksistä vastaa johtaja Tapani Kausiala.

4.2 Omavalvontasuunnitelman seuranta ja toteutuminen

Omavalvonnalla tarkoitetaan niitä keinoja ja toimia, joilla Koskiniityssä seurataan ja arvioidaan toimintaa. Omavalvonnalla varmistetaan lasten yhdenvertaisuus sekä Koskiniityssä tarjottavan ympärivuorokautisen sijaishuollon saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu.

Omavalvonta on Koskiniityn toiminnan valvonnan ensisijaisin muoto. Omavalvonnalla varmistetaan, että toimintaa toteutetaan lainmukaisesti ja sopimuksia noudattaen. Omavalvonta on ennakoivaa ja aktiivista toimintaa ja siihen kuuluu riskitilanteiden tunnistaminen ja epäkohtiin puuttuminen.

Omavalvonnan lisäksi jokaisella Koskiniityn työntekijällä on velvollisuus toimia turvallisesti työssään sekä ilmoittaa havaitsemistaan riskeistä tai epäkohdista työnantajalleen.

Kaikki Koskiniityn työntekijät osallistuvat omavalvontaan ja omavalvontasuunnitelman kehittämiseen ja päivittämiseen.

Edellisen kerran omavalvontasuunnitelmaa päivitettiin yhteisesti erityisyksikön kehittämispäivillä 16.-17.4.2024. Kehittämispäivillä keskityttiin miettimään DDP-menetelmän siirtämistä Koskiniityn arkeen, Silta-työskentelyn mahdollisuuksia tällä hetkellä Koskiniityssä asuvien lasten ja nuorten perheiden kanssa, Koskiniityn sääntöjä, päiväohjelmaa, omaohjaajuutta, perheiden kanssa työskentelyä ja yhtenäisiä arjen käytänteitä.

Koskiniityn omavalvontasuunnitelman toteutumista valvoo laitoksen johtaja Tapani Kausiala. Omavalvontasuunnitelmaa päivitetään toiminnassa tapahtuvien, palvelun laatuun tai turvallisuuteen liittyvien muutosten ilmentyessä. Toimintaohjeisiin tulleet muutokset kirjataan omavalvontasuunnitelmaan viiveettä. Omavalvontasuunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja toimintaa kehitetään asiakkailta ja henkilöstöltä saadun palautteen perusteella.

4.3 Omavalvontasuunnitelman julkisuus

Koskiniityn omavalvontasuunnitelma on nähtävillä olohuoneen kirjahyllyssä sekä sähköisesti Koskiniityn verkkosivuilla.

5 ASIAKKAAN ASEMA JA OIKEUDET

Koskiniityn toimintaa ohjaavat useat lait ja kansainväliset sopimukset. Tärkeimpinä mainittakoon Suomen perustuslaki, Euroopan ihmisoikeus-sopimus, YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus, Lastensuojelulaki, hallintolaki ja sosiaalihuoltolaki. Omavalvontasuunnitelma varmistaa, että Koskiniityssä toimitaan näiden mukaisella tavalla ja asiakkaan asema ja oikeudet turvataan tarkoituksen mukaisella tavalla.

5.1 Palvelutarpeen arviointi

Palvelutarpeen arviointi on hyvinvointialueen sosiaalihuoltoviranomaisen tehtävä (SHL 36 §). Lapsen ja perheen hoidon ja palvelun tarvetta arvioidaan yhdessä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän, lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Arvioinnin lähtökohtana on näkemys lapsen ja perheen voimavaroista ja niiden vahvistamisesta. Sijaishuollolla pyritään aina ensisijaisesti tukemaan lapsen ikätasoista ja turvallista kasvua ja kehitystä, ja keinot sen varmistamiseksi löydetään yhteistyössä. Palvelutarpeen selvittämisessä huomion kohteena ovat lapsen ja perheen toimintakyvyn palauttaminen, ylläpitäminen ja edistäminen sekä lapsen tai nuoren kuntoutumisen mahdollisuudet.

Palvelutarpeen arviointi kattaa kaikki toimintakyvyn ulottuvuudet, joita ovat fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja kognitiivinen toimintakyky. Lisäksi arvioinnissa otetaan huomioon toimintakyvyn heikkenemistä ennakoivat eri ulottuvuuksiin liittyvät riskitekijät kuten psyykkinen oireilu, terveydentilan epävakaus, heikko ravitsemustila, turvattomuus, sosiaalisten kontaktien vähäisyys tai epäsopivuus, koulunkäynnin ongelmat, päihteiden käyttö, epäsosiaalinen käytös tai mahdollinen rikollinen toiminta. Huomio kiinnittyy kaikkiin niihin asioihin, joiden katsotaan mahdollisesti haittaavan tai vaarantavan lapsen tai nuoren kasvua, kehitystä tai terveyttä. Lähtökohtaisesti pyritään aina löytämään ne vahvuudet, joiden avulla perheen yhdistäminen olisi sijoituksen edetessä mahdollista.

5.2 Hoito- ja kasvatussuunnitelma

Jokaiselle Koskiniittyyn sijoitetulle lapselle laaditaan sijoituksen alkuvaiheessa henkilökohtainen hoito- ja kasvatussuunnitelma. Hoito- ja kasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän, huoltajien, lapsen sekä omaohjaajien kesken asiakassuunnitelmanneuvottelussa yhdessä keskusteltujen tavoitteiden pohjalta. Hoito- ja kasvatussuunnitelma päivitetään tilanteen muuttuessa tai vähintään vuosittain. Suunnitelmaan kirjataan myös arviointitavat ja aikataulu.

Koskiniityn ohjaajat ovat luoneet oman, yksikön asiakkaiden tarpeita parhaalla mahdollisella tavalla vastaavan pohjan hoito- ja kasvatussuunnitelmille. Siinä keskitytään sekä laajempiin, kokonaisvaltaisiin kasvua ja kehitystä tukeviin tavoitteisiin että pienempiin, arkisempiin osatavoitteisiin ja keinoihin tavoitteiden saavuttamiseksi. Samalla nousevat esiin lapsen omat vahvuudet, haasteet ja käytännön toimet, joiden avulla tilannetta pyritään parantamaan mm. mahdollista kotiutumista silmällä pitäen. Hoito- ja kasvatussuunnitelmassa pyritään aina huomioimaan lapsi yksilöllisesti, kokonaisvaltaisesti ja osana omaa perhettä.

Hoito- ja kasvatussuunnitelmissa määritettyjen tavoitteiden saavuttamista seurataan osana arkea ja päivittäisraportointia ja sitä arvioidaan kuukausittain työryhmän kokouksissa ja 1-2 kertaa vuodessa asiakassuunnitelmanneuvotteluiden osana yhdessä lapsen, huoltajien ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Sosiaalityöntekijä pidetään ajan tasalla lapsen edistymisestä ja haasteista myös kuukausikoosteiden avulla. Kuukausikoosteita kirjoitettaessa lapsen on mahdollista osallistua sen tekemiseen ja arvioida omaa tilannettaan eri osa-alueilla omaohjaajansa kanssa. Kuukausikoosteeseen on mahdollista liittää myös lapsen omat terveiset. Huoltajia kuullaan osana perheiden kanssa työskentelyä ja kuulumispuheluita.

5.3 Asiakkaan kohtelu

Itsemääräämisoikeuden vahvistaminen

Itsemääräämisoikeus on jokaiselle kuuluva perusoikeus, joka muodostuu oikeudesta henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Siihen liittyvät läheisesti oikeudet yksityisyyteen ja yksityiselämän suojaan. Henkilökohtainen vapaus suojaa henkilön fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan. Sosiaalihuollon palveluissa henkilökunnan tehtävänä on kunnioittaa ja vahvistaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja tukea hänen osallistumistaan palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Lasten itsemääräämisoikeuden rajoittamisesta on erityiset säännökset lasten-suojelulain (417/2007) 11 luvussa, jossa on säädetty rajoitusten käyttö sijaishuollossa. Lapsella on oikeus olla omassa huoneessaan ovi suljettuna, hänen niin tahtoessaan. Toisten lasten huoneisiin ei Koskiniityssä saa mennä. Lapsen henkilökohtaiseen omaisuuteen ei kosketa ilman asianmukaista päätöstä. Koskiniittyyn sijoitettu lapsi voi olla mukana omien asioidensa suunnittelussa ja päätöksenteossa eli voi vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lapsen oikeus osallisuuteen on vahvistettu YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa.

Virallinen (hallintolain 34 §:n mukainen) kuuleminen koskee 12 vuotta täyttäneitä, mutta myös alle 12-vuotiaan lapsen mielipide on selvitettävä. Mielipiteiden ja ajatusten esiin tuominen on lapsen oikeus lapsen iästä riippumatta. Lapsen mielipide pitää ottaa huomioon, kun lasta koskevia ja lapsen elämään vaikuttavia ratkaisuja tehdään. Sijoituksen aikana aikuisten velvollisuus on ottaa huomioon lapsen mielipide ja ratkaista lasta koskeva asia lapsen edun mukaisesti. Lapselle on tärkeää myös kertoa, miksi aikuinen ei ole voinut toimia lapsen toivomalla tavalla.

Koskinniityssä asuvien lasten toivomukset ja mielipiteet pitää selvitettävä lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. 12 vuotta täyttäneelle lapselle pitää varata tilaisuus tulla kuulluksi itseään koskevassa lastensuojeluasiassa.

On tärkeää, että Koskinniityyn sijoitetut lapset voivat osallistua ja vaikuttaa arviointiin siitä, mikä on heidän etunsa mukaista. Lapsen kanssa pohditaan myös asiakassuunnitelmassa asetettavia tavoitteita ja suunnitellaan niihin pääsemiseksi tarvittavia keinoja. Koskinniityn aikuiset auttavat varmistamaan, että lasten toivomukset ja mielipiteet selvitetään ja huomioidaan.

Koskinniityssä asuvilla lapsilla on

Mahdollisuus osallistua tai kieltäytyä.

Mahdollisuus saada tietoa.

Mahdollisuus vaikuttaa työskentelyyn sekä päätöksiin ja niiden valmisteluun.

Mahdollisuus ja aikuisten tuki omien ajatusten ilmaisemiseen.

Mahdollisuus itsemääräämisoikeuden kehittämiseen ja sen kunnioittaminen.

Asiakkaan hallussa olevista rahavaroista, avaimista ja muista tavaroista huolehtiminen

Rahavarat ja muut tärkeät esineet on mahdollisuus säilyttää omassa laatikossa lukitussa toimistossa. Omassa laatikossa säilytetään myös Kela-kortti, passi/henkilökortti ja muut lapsen toivotat omat tavarat.

Asiakkaan asiallinen kohtelu

Koskinniityn työntekijät opiskelevat parhaillaan DDP-mallia, joka vakiintuu toimintaa ohjaavaksi menetelmäksi vähitellen lähivuosien aikana. Mallissa luodaan ohjaajan ja lapsen välille suhde, joka on herkkä, reflektiivinen ja erittäin empaattinen. Työntekijän on erityisen tärkeää virittäytyä lapsen tai hänen vanhempansa tilanteeseen kokonaisvaltaisesti myös kehon kieltä käyttäen. Tunteiden vastaanottaminen ja jakaminen ja sitä kautta säätöleminen on olennaista.

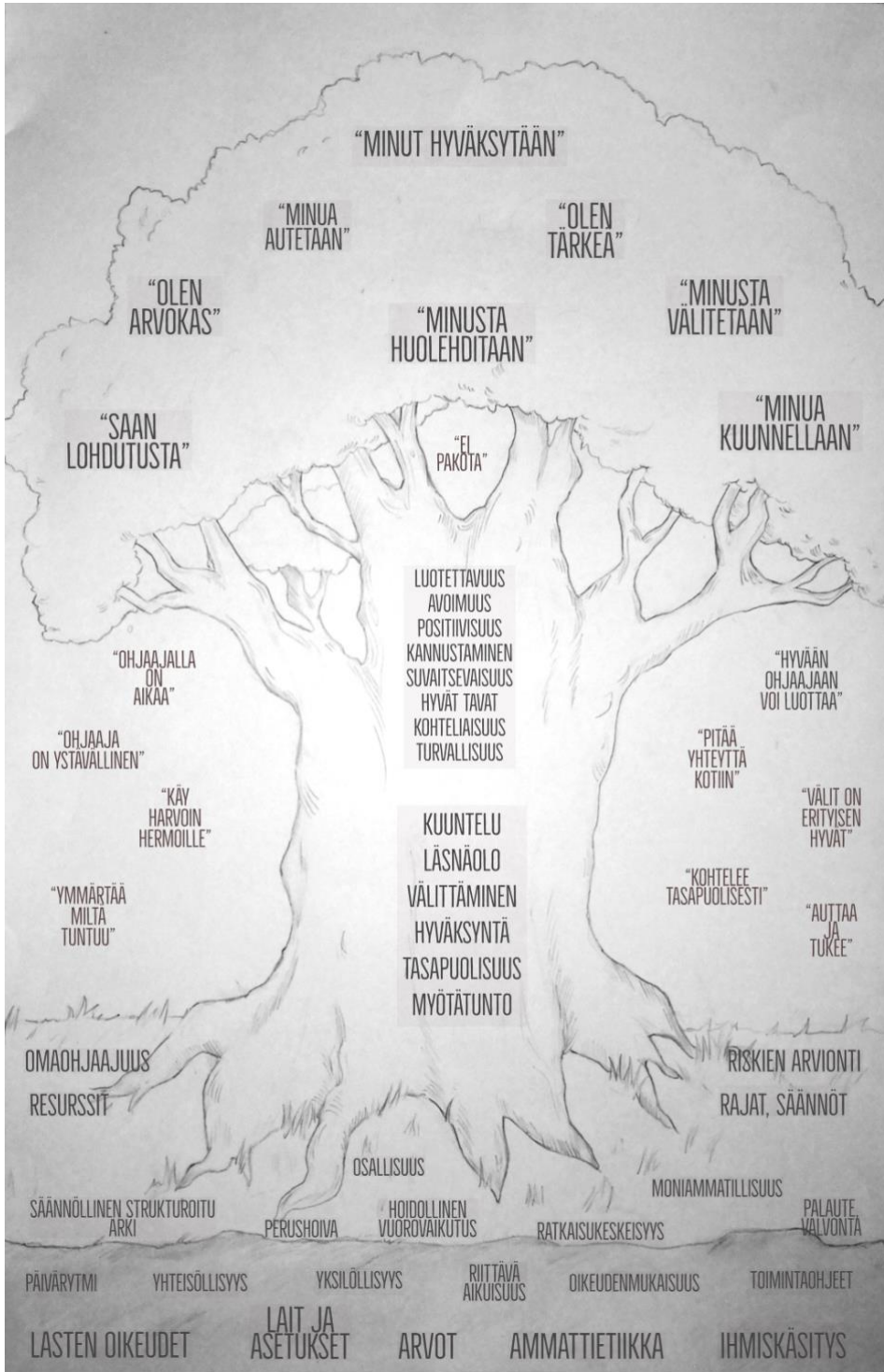
DDP mallissa käytettävä PACE asenne (Playfulness, Acceptance, Curiosity, Empathy) antaa työntekijälle vastuun luoda kohtaamiselle ympäristön, jossa korostetaan leikkisyyttä, hyväksyntää, uteliaisuutta ja empaattisuutta. Vastarintaan ja puolustautumiseen suhtaudutaan kiinnostuneesti, hyväksyvästi ja positiivisesti. Menetelmässä aikuisen toimintaa ohjaa erityisen herkkä tunnevirittäytyminen, joka luodaan sillä, että eläydytään vastaavalla tunneintensiteetillä, mitä lapsi ja vanhempi kokee. Menetelmä pyrkii korjaamaan vuorovaikutusta sellaiseksi, jossa lapsen tai aikuisen ei enää tarvitse tuntea häpeää. Mitä useammin aikuinen johdonmukaisesti käyttää vuorovaikutteista korjaamista, niin vähitellen konfliktiherkätkin lapset saada itsestään myönteisemmän mielikuvan, vaikka he toisinaan käyttäytyvätkin edelleen epäsopivasti. Työntekijän on tärkeää ymmärtää lapsen tai vanhemman käytöksen taakse, jolloin on helpompi hahmottaa käyttäytymiseen vaikuttavia syitä. Olennaista on myös, että hyvin kokonaisvaltaisesti vaikutetaan kohtaamisen etenemiseen äänensävyillä, ilmeikkyydellä, puheen rytmillä, kehon kielellä jne. tietysti ymmärtävän keskustelun lisäksi ns. sanatonta viestintää käyttäen. Olennaista on, että lapsi tai vanhempi kokee olevansa turvassa.

Koskinniityyn on yhdessä yksikön lasten kanssa laadittu erillinen Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma, joka löytyy omavalvontasuunnitelman tavoin olohuoneen kirjahyllystä.

Hyvän kohtelun suunnitelman tekemisellä ja toteutuksella tähdätään lasten viihtyvyyden, osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääntymiseen ja sitä kautta myös rajoitustoiminpiteiden tarpeen vähenemiseen.

Suunnitelman tekoprosessissa esiin nousseista, tärkeiksi koetuista asioista syntyi kirjallisen suunnitelman rinnalle hyvän kohtelun puu, joka muistuttaa olohuoneeseen kehystettynä kuvana siitä, mikä meille on Koskiniityssä tärkeää.

Puun alla oleva peruskallio muodostuu työtä ohjaavista laeista, sopimuksista ja arvoista. Ruohonjuuritasolle on koottu työtapoja ja -menetelmiä, jotka auttavat Koskiniityn aikuisia hoitamaan

lapsia niin, että heidän toiminnastaan välittyy lapsille tunne siitä, että heistä välitetään, pidetään huolta, he ovat tärkeitä juuri sellaisina kuin ovat ja heitä arvostetaan, autetaan, kuunnellaan ja lohdutetaan juuri niillä tavoilla, jotka häntä parhaiten siinä tilanteessa tukevat. Puun runkoa vahvistavat ne asiat, joita lapset pitävät ohjaajien toiminnassa tärkeinä, ja puuta ympäröivässä ilmassa leijuu Koskiniityssä asuvien lasten ajatuksia siitä, millainen on hyvä ohjaaja.

Jos lapsi tai läheinen on tyytymätön saamaansa kohteluun, hänet ohjataan ottamaan yhteyttä ensisijaisesti johtaja Tapani Kausialaan. Lapsi tai läheinen voi antaa palautetta kasvotusten, puhelimitse tai kirjallisesti sähköpostilla tapani.kausiala@kumpuniitty.fi. Lapsilla ja läheisillä oikeus tehdä asiasta virallinen muistutus johtaja Tapani Kausialalle. Tapani Kausialan tavoittaa numerosta 050-4211322.

Lasta tuetaan ja autetaan myös yhteydenpidossa omaan sosiaalityöntekijään, jolle on myös tarkoituksenmukaista kertoa epäasiallisesta kohtelusta tai muusta mieltä painavasta. Sosiaaliasiavastaavan yhteystiedot löytyvät omavalvontasuunnitelman sivulta 23.

5.4 Yhteistyö ja yhteydenpito lapsen läheisten ja muun verkoston kanssa

Lapsen läheisten ja muun verkoston kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yhteistyötä voidaan tehdä tapaamisilla, puhelimitse ja sähköpostitse. Lapsesta kirjoitetaan aina kuukausittain kooste, joka lähetetään sosiaalityöntekijälle. Lapsen huoltajat voivat tehdä kirjallisen asiakirjapyyynnön sosiaalityöntekijälle, mikäli haluavat lapsen kuukausikoosteet myös itselleen. Yhteydenpito pyritään keskittämään omaohjaajille. Lapsen läheisverkosto kartoitetaan sijoituksen alkuvaiheessa, ja läheisten ja sosiaalityöntekijän kanssa yhdessä sovitaan tilanteeseen parhaiten sopivat käytänteet. Lasta rohkaistaan, autetaan ja tuetaan yhteydenpidossa tarvittaessa yksilöllisesti siten, että se tukee parhaalla mahdollisella tavoilla lasta, perhettä ja tukee sijoitusprosessia.

5.5 Lapsen oikeus läheisiin ja jatkuviin ihmissuhteisiin

Lapsen oikeus läheisiin ja jatkuviin ihmissuhteisiin on tärkeä osa lapsen oikeuksia. Nämä suhteet ovat välttämättömiä lapsen terveelle kehitykselle, hyvinvoinnille ja onnellisuudelle. Lapsen terve kehitys ja hyvinvointi edellyttävät myönteisiä ja pysyviä ihmissuhteita. Lisäksi lapsella on oikeus jatkuviin ihmissuhteisiin, mikä tarkoittaa, että hänellä tulee olla mahdollisuus muodostaa ja ylläpitää ystävyyssuhteita. Koskiniityssä halutaan tukea positiivisia ja turvallisia ihmissuhteita perheenjäsenten, lähisukulaisten, ystävien ja mahdollisten seurustelukumppaneiden kanssa. Vierailut sovitaan aina aikuisten toimesta. Omiin läheisiin voi lisäksi pitää yhteyttä puhelimitse. Tarvittaessa aikuiset auttavat lasta yhteydenpidossa.

5.6 Asiakkaan osallisuus

Koskiniityssä lasten ja perheiden mielipidettä pyritään kysymään ja kuulemaan luontevasti, osana arkea. Suullisen palautteen lisäksi palautetta voi antaa kirjallisesti esim. ohjaajien tai johtajan sähköpostiin. Lapset ja perheet voivat olla yhteydessä mahdollisista epäkohdista myös omaan sosiaalityöntekijäänsä.

Vähintään vuosittain järjestetään palautekysely, joka kohdennetaan lapsille, heidän vanhemmilleen, sijoittaville sosiaalityöntekijöille ja muille yhteistyötahoille. Palautekyselyyn voi osallistua mobiiliversion avulla nimettömänä. Saaduista palautteista kootaan yhteenveto, joka käsitellään yhdessä

henkilökunnan ja yrittäjien kanssa. Palaute auttaa yksikköä kehittämään omaa toimintaansa vastaamaan mahdollisimman hyvin sijoittajien, lasten/nuorten ja perheiden tarpeita ja toiveita. Kumpuniitty on kehittänyt yksiköissä asuville lapsille ns. Kymppikyselyn, joka toteutetaan sijoitetuille lapsille mobiililinkin avulla useita kertoja vuodessa. Tarvittaessa omaohjaajat auttavat lapsia kyselyyn vastaamisessa ja palauttaan antamisessa.

5.7 Palautteen kerääminen, käsittely ja hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä

Jos Koskinniityssä todetaan tapahtuneen tilanne, josta olisi voinut olla tai havaitaan olleen haittaa tai vaaraa esim. asiakkaille, työntekijälle tai kiinteistöille, toimitaan viivyttelämättä ja harkiten niin, että haitat minimoidaan. Turvallisuus varmistetaan ja tapahtumat käydään läpi asianomaisten kanssa. Tapahtuneesta ollaan tarvittaessa yhteydessä esimieheen ja täytetään kirjallinen haittailmoitus (esim. lääkepoikkeamailmoitus). Tarvittaessa ollaan yhteydessä lapsen huoltajiin ja sosiaalityöntekijään, yrittäjiin tai työterveyshuoltoon.

Haittatapahtumat ja vaaratilanteet käsitellään kolmen viikon välein järjestettävässä työntekijäkokouksessa, johon osallistuvat mahdollisuuksien mukaan kaikki Koskinniityn työntekijät ja johtaja Tapani Kausiala, tarvittaessa myös yrittäjä Arja Lanki. Tapahtumat, niiden haitat ja vaatimat toimenpiteet käydään yhdessä läpi ja mietitään, olisiko tilanne ollut ehkäistävissä, olisiko tapahtumien hoidossa ollut parantamisen varaa ja millä keinoilla voitaisiin ko. tapahtuma estää tulevaisuudessa. Mahdolliset puutteet toiminnassa ja/tai toimintaympäristössä korjataan ja siirretään käytäntöön, sekä kirjataan omavalvontajärjestelmään tai muuhun asiaan liittyvään toimintasuunnitelmaan. Tarvittaessa järjestetään viipymättä lasten kokous, jotta muutokset toiminnassa/säännöissä tavoittavat Koskinniityssä asuvat lapset. Tarvittaessa informoidaan myös lasten perheitä, sosiaalityöntekijöitä tai muita yhteistyötahoja, jota tehdyt muutokset saattavat koskettaa.

Koskinniityssä on kattava turvallisuussuunnitelma, joka sisältää toimintaohjeet sisäisten ja ulkoisten turvallisuuspoikkeamien varalta sekä menettelyohjeet laatupoikkeamia havaittaessa. Laatupoikkeama sisältää mm. asiakkaan saaman huonon kohtelun. Työntekijäkokouksissa sekä päivän raportoinnissa informoidaan ja raportoidaan henkilökunnalle mahdollisista tulevista kriittisistä työvaiheista, joissa toiminnalle asetettujen vaatimusten toteutuminen vaarantuu. Koskinniityssä pyritään ennaltaehkäisemään kriittisiä työvaiheita/tilanteita sopimalla etukäteen yksilölliset toimintamallit erilaisille riskitekijöille sekä takaamalla riittävän työntekijämäärän kyseisiin riskikohtiin.

Asiakaspalautteet käsitellään työntekijäkokouksessa ja ne arkistoidaan. Asiakaspalautteet ovat kaikkien työntekijöiden luettavissa. Yrityksen laajemmista palautekyselyistä on toimitettu Koskinniityyn yksikkökohtainen, kattava kooste, jossa palaute on esitetty sekä sanallisesti että grafiikan keinoin.

Asiakaspalautejärjestelmää pyritään kehittämään jatkuvasti toiminnan ja sisällön sekä asiakastarpeiden mukaan. Kevästä 2020 alkaen lapsilta on kerätty asiakaspalautteet mobiiliversion avulla nimettömänä. Helmikuusta 2021 alkaen asiakaspalautekyselyt on ollut mahdollista lähettää sosiaalityöntekijöille ja huoltajille sähköisesti, ja sijoitetut lapset osallistuvat tyytyväisyyskyselyyn useita kertoja vuodessa oman ikänsä ja kehitystasonsa mukaan sopivalla tavalla.

5.8 Asiakkaan oikeusturva

Lapsella on mahdollisuus vaikuttaa omiin asioihin osana arkea keskustelemalla ohjaajien tai Koskiniityn johtajan kanssa. Lapsella on myös nimettyä kaksi omaohjaajaa, jotta lapsen toiveita ja tarpeita pystytään kartoittamaan paremmin. Jokaiselle Koskiniityyn sijoitetulle lapselle laaditaan sijoituksen alkuvaiheessa henkilökohtainen hoito- ja kasvatussuunnitelma, jota arvioidaan /päivitetään aina tilanteen muuttuessa. Asiakassuunnitelma-neuvottelun jälkeen hoito- ja kasvatussuunnitelmaan kirjataan siellä sovitut tavoitteet, menetelmät ja arviointi. Lapsilla on oikeus tuoda omia näkemyksiään esille asiakassuunnitelman neuvotteluissa ja soittaa halutessaan omalle sosiaalityöntekijälle. Yhteydenpitoa läheisiin rajoitetaan vain erityisestä syystä, erillisellä rajoituspäätöksellä. Lasten ajatuksia, toiveita ja mielipiteitä varten järjestetään noin 3 viikon välein myös lasten kokouksia. Toiminnan perustana ovat lait ja asetukset, joiden pohjalta myös asiakkaan asema ja oikeudet, oikeusturva ja siällinen kohtelu on huomioitu.

Jos lapsi tai huoltaja on tyytymätön Koskiniityn toimintaan, pyritään aina ensin rakentavaan keskusteluun Koskiniityn ohjaajan, johtajan tai Kumpuniityn johtoryhmän puheenjohtajan Arja Langin kanssa. Asia voi korjaantua keskustelun avulla. Kumpuniity Oy:llä on velvollisuus korjata mahdolliset epäkohdat. Lisäksi tyytymättömyyttä aiheuttaneisiin tilanteisiin voi liittyä väärinymmärryksiä, jotka selviävät nopeimmin keskustelemalla.

Hoito- ja kasvatushenkilökuntaa ohjaavat myös alan ammattieettiset normit. Työntekijöiden tehtävänä on tarvittaessa puuttua nuoriin kohdistuvaan epäasialliseen kohteluun keskeyttämällä se. Ennakoivasti epäasialliselta kohtelulta, sen uhalta tai siitä syyttämislä voidaan välttyä sopimalla työnjaosta ja hoitamalla mahdollisuuksien mukaan asiakaskohtaamisia työparina.

Jos Koskiniityn henkilökunta tekee ilmoituksen havaitsemastaan epäkohdasta tai epäkohdan uhasta vastaavalle ohjaajalle tai johtajalle, on esihenkilöllä velvollisuus viipymättä reagoida mainittuun epäkohtaan. Esihenkilön tulee ilmoittaa asiasta työnantajalle ja sen jälkeen tarvittaessa palvelua järjestävälle taholle, eli hyvinvointialueelle. Jos esihenkilö ei reagoi epäkohtaan tai ryhdy korjaamaan sitä, henkilökunnan tulee ilmoittaa asiasta aluehallintovirastoon.

Jos lapsi tai huoltajat ovat tyytymättömiä Koskiniityssä saamaansa kohteluun tai palvelun laatuun, asianomaiset voivat tehdä asiastasi kirjallisen muistutuksen suoraan Koskiniityn johtajalle. Tällöin epäkohta tulee heti vastuuhenkilön tietoon, ja siihen voidaan puuttua nopeasti. Koskiniityn johtajan tulee laatia kirjallinen vastaus muistutukseen noin neljän viikon sisällä.

Muistutuksen voi tehdä vapaamuotoisena. Vapaamuotoinen asiakirja tulee otsikoida muistutukseksi. Muistutukseen tulee kirjoittaa mahdollisimman selkeä kuvaus asiasta, josta muistutus halutaan tehdä. Muistutuksessa on tärkeä kertoa mahdollisimman tarkasti, milloin ja missä tapaus sattui. On hyvä kertoa selkeästi myös, mihin on tyytymätön Koskiniityn toiminnassa.

Muistutuksen voi lähettää suoraan toimintayksikön johtajalle. Koskiniityn johtajan Tapani Kausialan tavoittaa sähköpostilla tapani.kausiala@kumpuniitty.fi. Postia voi lähettää Koskiniityn osoitteeseen Orelinkatu 12, 37120 Nokia.

Jos muistutuksen tehnyt lapsi tai läheinen on muistutusvastauksen saatuaan edelleen tyytymätön, hän voi tehdä asiasta kantelun aluehallintovirastoon.

Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaaliasiavastaava voi tarvittaessa avustaa lasta tai huoltajia muistutuksen tai kantelun tekoon liittyvissä asioissa.

Jos lapsi tai läheinen epäilee, ettei Koskiniityn työntekijä ole noudattanut lakia tai täyttänyt velvollisuuksiaan, voi kantelun osoittaa eduskunnan oikeusasiamiehelle tai oikeuskanslerille. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö voi yleisen toimivaltansa nojalla ottaa käsiteltäväkseen aluehallintoviraston, Valviran tai muun alaisensa valtion viranomaisen toimintaa koskevan kantelun. Kantelulla saa koetun epäkohdan valvovan viranomaisen tietoon. Kantelun perusteella ei makseta vahingonkorvauksia. Viranomaiskantelun käsittelyssä ei voida ottaa kantaa yksittäisiä henkilöitä koskeviin asioihin, vaan kantelun kohteena olevan yksikön menettelyyn. Valvova viranomainen voi esimerkiksi antaa kantelun perusteella Koskiniitylle asiasta huomautuksen.

Palvelua koskevista muistutuksista ja reklamaatioista sekä niiden johdosta tehtävistä toimenpiteistä ilmoitetaan palveluntilaajan yhteyshenkilölle sopimuksilla määritetyillä tavoilla. Vakavista laatueroista ilmoitetaan aina välittömästi sopimusten määrittämällä tavoilla tarvittaville tahoille.

5.9 Sosiaaliasiavastaavan yhteystiedot

Jos lapsi tai huoltajat ovat tyytymättömiä saamaansa palveluun tai kohteluun Koskiniityssä tai kaipaavat neuvontaa oikeuksistaan asiakkaana, sosiaaliasiavastaavan kanssa voi pohtia erilaisia keinoja tilanteen selvittämiseksi. Sosiaaliasiavastaava on puolueeton henkilö, joka neuvoo, miten lapsi, nuori tai huoltaja asiakkaana voi toimia omassa asiassaan.

Sosiaaliasiavastaava

- neuvoo sosiaalihuollon asiakaslain mukaisissa asioissa
- neuvoo miten voi toimia ollessaan tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun
- neuvoo ja avustaa muistutuksen tekemisessä ja tiedottaa asiakkaan oikeuksista
- Toimii muutoinkin niin, että asiakkaan oikeudet toteutuvat

Koskiniityn sijoitetut lapset ja heidän huoltajansa voivat ottaa yhteyttä sosiaaliasiavastaavaan soittamalla tai lähettämällä kirjepostia. Pirkanmaan hyvinvointialueella on käytössä myös suomi.fi-palvelun tietoturvallinen viestin lähetyksen sosiaaliasiavastaaville. Sähköpostilla saa neuvontaa yleisissä asioissa.

Sosiaaliasiavastaava:

Puhelin ma-to klo 9–11: 040 504 5249

Tietoturvallinen viesti suomi.fi palvelussa: Valitse viestit-palvelussa vastaanottajaksi Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaaliasiavastaava.

Postiosoite: Hatanpäänkatu 3, 33900 Tampere

Yleistä neuvontaa sähköpostilla: sosiaaliasiavastaava@pirha.fi

5.10 Asiakkaan mahdollisuus tutustua yksikköön etukäteen

Lapsi voi tulla Koskiniityyn joko kiireellisesti tai suunnitellusti kotoa tai sijaishuoltoapaikan muutoksen myötä. Suunnitellun tulon kohdalla lapselle ja hänen vanhemmilleen sovitaan tutustumiskäynti Koskiniityyn. On tärkeää, että lapsi ennen sijoituksen alkua saa nähdä tulevan sijoituspaikan, oman huoneensa sekä kohdata siellä töissä olevia ohjaajia. Mikäli on mahdollista, tutustuminen sovitaan sellaiselle päivälle, jolloin vähintään toinen lapselle suunnitelluista omaohjaajista on töissä. Näin lapselle saadaan heti osoitettua sellainen aikuinen, joka on täällä nimenomaan häntä varten. Tutustumispäivänä lapselle ja mukana

olevalle vanhemmalle esitellään Koskiniityn tilat ja pihapiiri.

Perheen kanssa oleva ohjaaja kirjaa ylös vanhempien yhteystiedot, lapsen mahdolliset allergiat ja lääkitykset sekä muita keskustelussa esille nousseita lapsen asioita.

Sijaishuoltopaikan muutoksessa lapsen asioista saadaan usein tietoa edellisestä sijoituspaikasta, mutta kotoa tulevan lapsen kohdalla vanhemmat ovat erityisesti lapsen arkea koskevan tiedonsaannin kannalta tärkeässä roolissa. Yhdessä vanhempien kanssa sovitaan jo tiedossa olevan muuttopäivän aikataulut ja käytänteet (tuovatko vanhemmat lapsen vai hakevatko ohjaajat hänet). Jokaiselle Koskiniittyyn saapuvalla lapselle mahdollistetaan sijoitustilanteesta riippuen tutustumiskäynti ennen sijoituksen mahdollista alkua.

5.11 Asiakkaan informointi sopimukseen liittyvistä asioista ja niiden muutoksista

Asiakasta informoidaan sopimuksista ja niihin liittyvistä muutoksista keskusteluin ja lukemalla yhdessä asiakirjoja. Tarvittaessa lapsella on aina mahdollisuus olla yhteydessä omaan sosiaalityöntekijäänsä joko itsenäisesti tai aikuisen avulla/tuella.

5.12 Rajoitteiden ja pakotteiden käytön tarpeen vähentäminen

Koskiniityn toiminta-ajatuksena on hoidollinen vuorovaikutus, joka perustuu pyrkimykseen luoda hyvä ja positiivinen vuorovaikutussuhde lapseen. Vuorovaikutusta ylläpidetään päivittäisin keskusteluin ja viettämällä yhdessä aikaa. Koskiniityn arjessa koetaan tärkeäksi yhteistoiminnan eri muodot sekä aito läsnäolo arjessa. Koskiniityssä korostuu kiireettömyys, kodinomaisuus, turvallisuus ja toisen kunnioitus. Mahdollisesti rajoitustoimia tarvitsevien tilanteiden ennakointi ja puuttuminen oikealla tavalla, oikeaan aikaan estää useimmiten tilanteiden kehittymisen niin pitkälle, että rajoitteita tai pakotteita tarvitaan.

Koskiniityn erityisyksikön työskentelyä ohjaavaksi menetelmäksi on valittu DDP.

Koskiniityn henkilökuntaa kouluttava Pirjo Tuovila on kuvannut DDP-menetelmää mm. näin: *“DDP-lähestymistavan tavoitteena on saada aikaan luottava, intersubjektiivinen ja vuorovaikutteinen side ihmissuhteessa, käyttäen välineinä PACE-asennetta (Playfulness, Acceptance, Curiosity, Empathy = leikkisyys, hyväksyntä, uteliaisuus, empatia), affektiivis-reflektiivistä vuoropuhelua ja muita interventioita. Tällainen työskentely vaikuttaa neurologisesti aivoihin aktivoiden niitä aivojen osia, jotka edistävät avoimuutta ja yhteyttä ihmissuhteessa sen sijaan että ihminen käyttäytyisi torjuvasti ja suojautuen – vaikka taustalla onkin varhaisia traumakokemuksia. DDP-menetelmä huomioi kokonaisvaltaisesti sekä vanhemman/hoivaajan että lapsen/nuoren lähtökohdat ja mahdollistaa trauman ja menetyksen integroimisen osaksi elämäntarinaa, auttaa tunnetilojen säätelyssä ja parantaa itsereflektiivistä toimintaa”.*

6 RAJOITUSTOIMENPITEIDEN TOTEUTTAMINEN JA NIIDEN SEURANTA

Lastensuojelulaissa määriteltyihin rajoitustoimenpiteisiin voi osallistua / ryhtyä ainoastaan Koskiniityn vakituinen hoito- ja kasvatushenkilö, jolla on sosiaali- ja terveystieteiden ammattitutkinto.

Rajoituspäätökset perustuvat aina akuuttiin epäilyyn tai huoleen. Rajoituspäätöksellä pyritään ylläpitämään turvallisia olosuhteita. Rajoituspäätökset perustuvat lapsen kehitykseen tai terveyteen kohdistuvaan uhkaan ja ovat viimesijaisia toimintamenettelyjä.

Työvuorossa paikalla olevat työntekijät tekevät rajoituspäätökset noudattaen delegointisääntöä. Päätöksen liikkumisvapauden tai yhteydenpidon rajoittamisesta voi tehdä ainoastaan Koskiniityn johtaja tai lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

Koskiniityssä on tehty yksikön oma rajoitustoimenpideohjeistus siitä, miten rajoitustoimenpiteet toteutetaan yksikössä. Rajoitustoimenpiteitä koskevassa ohjeistuksessa on määritetty myös se, kuka voi ko. Rajoituspäätöksen tehdä. Päävastuu on laitoksen johtajalla. Tehdyt rajoituspäätökset ja niiden perusteet dokumentoidaan huolellisesti.

Rajoitustoimenpide on aina viimesijainen keino puuttua lapsen tilanteeseen, ja sen tulee olla välttämätön tavoitteen saavuttamiseksi, lastensuojelulain määrittelemiä ehtoja noudattaen. Rajoituspäätöksellä ei voi rangaista. Rajoituspäätöksen tulee aina perustua turvallisuuteen, terveyteen tai kehitykseen kohdistuvaan uhkaan. Rajoituspäätöstä tehtäessä lapsen mielipide on selvitettävä ja hänen näkemyksensä rajoituksesta tulee ottaa huomioon. Lapsen mielipide kirjataan sekä asiakasjärjestelmään että rajoituspäätökseen. Lapsen mielipide voidaan jättää selvittämättä tilanteissa, joissa mielipiteen selvittäminen vaarantaisi lapsen terveyttä tai kehitystä tai olisi muutoin ilmeisen tarpeetonta. Selvittäminen voidaan jättää tekemättä esimerkiksi silloin, jos se voisi selvästi järkyttää tai vahingoittaa lasta tämän henkinen tila huomioiden. Mielipiteen selvittämättä jättäminen on perusteltava ja merkittävä asiakirjoihin.

Lapselle on aina pyrittävä selventämään rajoituspäätökseen johtaneet syyt ymmärrettävästi. Rajoituspäätöksestä kerrottaessa työntekijän tulee esittää asia neutraalisti ja asiallisesti. Rajoittamistilanteessa lapselle tulee järjestää mahdollisuus aikuisen jakamattomaan aikaan. Rajoituspäätös päätetään, mikäli siihen johtaneet syyt ovat poistuneet. Rajoituspäätöksen perusteiden voimassaoloa arvioidaan päivittäin.

Lapsi saa rajoituspäätöksen itselleen alkuperäisenä tai kopiona. Mikäli lapsi ei halua päätöstä itselleen, hänelle kerrotaan, missä sitä säilytetään. Lapselle kerrotaan myös, että saa päätöksen myöhemmin luettavakseen, mikäli niin haluaa. Lapsen kanssa käydään rajoituspäätös läpi ja tarvittaessa neuvotaan mahdollisen valituksen tekemisessä. Lapsen asiakirjoihin tehdään kirjaus päätöksen luovuttamisesta, sen läpi käymisestä sekä siitä, että nuorelle on kerrottu hänen oikeudestaan muutoksenhakuun.

Lapsen kanssa yhdessä tehdään arvio käytetystä rajoitustoimenpiteestä; toteuttamistavasta, henkilöstön toiminnasta ja rajoitustoimenpiteen vaikuttavuudesta. Lapsen kanssa tulee riittävästi keskustella häneen kohdistettujen rajoitustoimenpiteiden syistä ja mahdollisista vaikutuksista hoito- ja kasvatussuunnitelmaan ja asiakassuunnitelmaan.

Tehty arvio toimitetaan tarvittaessa kirjallisena lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Lastensuojelulakiin ja lastensuojelulain sisältämiin rajoitustoimenpiteisiin Koskiniityn henkilökuntaa koulutetaan yhteisillä koulutustilaisuuksilla ja tämän lisäksi henkilökohtaisella opastuksella. Koskiniityn johtaja seuraa, että jokaisella työntekijällä on osaaminen ajan tasalla lastensuojelulain ja muun alaan kuuluvan lainsäädännön osalta.

Kiinnipito

Koskiniityssä asuva lapsi voi käyttäytyä uhkaavasti, hyökkäävästi tai väkivaltaisesti. Tällöin turvataan alue ja poistetaan muut välittömästi vaarassa olevat lapset. Aikuiset rauhoittavat tilanteen ja ovat aggressiivisesti käyttäytyvän lapsen läheisyydessä ja turvaamassa häntä itseään mahdollisilta vahingoilta. Tilanne turvataan äärimmäisessä tapauksessa kiinnipidolla.

Koskiniityn johtaja tai ohjaaja voi lapsen rauhoittamiseksi pitää kiinni lapsesta, jos lapsi todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita tai aiheuttaisi merkittävää haittaa omaisuudelle. Minkäänlaisia välineitä ei saa kiinnipidon apuna käyttää. Ennen kiinnipitoa pitää aina yrittää ratkaista tilanne muilla tavoilla. Lapsi voidaan kiinni pitäen myös siirtää turvallisempaan tilaan, esim. omaan huoneeseensa. Kiinnipitäminen lopetetaan heti, kun se ei enää lapsen rauhoittamiseksi ole välttämätöntä. Kiinnipitämisestä on aina tehtävä johtajalle kirjallinen selvitys. Selvitys toimitetaan myös lapsen omalle sosiaalityöntekijälle. Kiinnipito kirjataan myös Nappula -järjestelmään lapsen omiin asiakirjoihin. Koskiniityn ohjaajat ovat saaneet koulutusta turvallisiin kiinnipitoihin (MAPA-koulutus). Kiinnipidon jälkeen käydään kiinnipidossa olleen lapsen tai nuoren kanssa keskustelu tilanteesta ja pyritään siihen, että lapsi ymmärtää tapahtuneen ja siihen johtaneen kiinnipidon tarkoituksen. Tilanteesta keskustellaan aina siihen osallistuneiden ohjaajien kanssa.

Aineiden ja esineiden haltuunotto

Jos lapsella on päihteitä tai niiden käyttöön tarkoitettuja välineitä, ne voidaan ottaa Koskiniityn haltuun. Samoin toimitaan, jos lapsella on hallussaan jotain, mikä on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen tai mitkä voivat vaarantaa henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai omaisuutta. Myös alle 18 –vuotiaan hallussa olevat tupakkatuotteet ja muut nikotiinituotteet voidaan ottaa Koskiniityn haltuun. Lapselta pois otetut esineet, aineet ja tuotteet palautetaan lapselle tai huoltajalle sijaishuollon päättyessä, ellei niitä ole määrätty hävitettäväksi. Kiellettyjä aineita ovat esim. Huumausaineet, alkoholi, jotkin lääkkeet, liuottimet, tai muut päihtymistarkoitukseen soveltuvat aineet. Vaarallisia aineita ja esineitä ovat esim. aseet ja patruunat, teräaseet, liimat, kaasusumuttimet, räjähteet, nyrkkiraudat, stiletit, heittotähdet, ketjut, pamput, erilaiset liuottimet ja hapot. Koskiniityn ohjaajat tai johtaja eivät voi antaa lasten säilyttää haitallisia tai vaarallisia aineita ja esineitä, vaan ne on aina otettava laitoksen haltuun, jos on mahdollista, että niitä käytettäisiin vahingoittamaan itseä, toista tai omaisuutta.

Joskus voidaan joutua ottamaan Koskiniityn haltuun lapsen oma puhelin tai oma tietokone. Ne voidaan ottaa lapselta pois, jos epäillään lapsen niiden avulla esim. tilaavan huumeita, suunnittelevan karkumatkaa tai osallistuvan/suunnittelevan tai jatkavan jonkinlaista rikollista toimintaa. Joskus omalla puhelimella pidetään yhteyttä haitalliseen kaveripiiriin. Vaikka lapsen puhelin olisi otettu haltuun, lapsi saa silti pitää yhteyttä läheisiinsä ohjaajien puhelimesta tai nuorten puhelimesta, ellei lisäksi ole tehty päätöstä yhteydenpidon rajoittamisesta. Yön ajan lapsen puhelin voidaan pitää Koskiniityn hallussa, jos sen käyttö yön aikana vaarantaisi lapsen koulunkäyntiä tai mielenterveyttä, kasvua tai kehitystä.

Henkilöntarkastus

Henkilöntarkastus tarkoittaa sitä, että lapsen yllä olevat vaatteet ja mukana olevat tavarat tarkastetaan. Se tehdään haitallisten tai vaarallisten aineiden tai esineiden löytämiseksi.

Tarkastuksen voi tehdä Koskiniityn johtaja tai ohjaaja ja siinä pitää aina olla läsnä 2 aikuista. Henkilöntarkastus tarkoittaa esim. vaatteiden tutkimista, taskujen tarkastamista ja tyhjentämistä, lompakon tai repun tarkastamista. Lasta ei koskaan saa pakottaa henkilöntarkastukseen, eikä sen tekemiseksi saa pitää lapsesta kiinni.

Henkilönkatsastus

Henkilönkatsastus tarkoittaa puhalluskokeen, virtsa-, veri-, hius- tai sylkinäytteen ottamista lapselta. Siitä ei saa koskaan aiheutua lapselle tarpeetonta haittaa. Näyte voidaan ottaa, jos tiedossa on lapsen aiempi tai nyt epäilty huumausaineen käyttö, lapsi käyttäytyy huolta herättävällä tavalla, tai tietoa päihteiden käytöstä saadaan esim. poliisilta, lapsen vanhemmilta tai kavereilta. Verinäytteen saa ottaa vain terveydenhuollon ammattihenkilö. Henkilönkatsastuksesta päättää johtaja tai hänen määräämänsä

ohjaaja. Joskus lapsi kieltää käyttäneensä kiellettyjä aineita, vaikka Koskiniityssä otettu pikatesti olisi positiivinen. Silloin esim. pissanäyte lähetetään eteenpäin laboratorioon tarkempia tutkimuksia varten.

Myös lapsen omaisuus, lähetykset ja huone voidaan joutua tarkistamaan jos epäillään, että lapsella on hallussaan kiellettyjä aineita tai esineitä, tai huoneesta etsitään tietoja esim. lapsen olinpaikasta. Lapsen tulee olla paikalla, kun hänen huonettaan ja omaisuuttaan tarkastetaan. Poikkeuksellisesti huone voidaan tarkastaa ilman lapsen läsnäoloa, jos huoneesta etsitään tietoa lapsen sen hetkisestä olinpaikasta. Samoilla perusteilla voidaan tarkastaa lapselle tulleen kirjeen, lähetyksen, viestin tms. sisältö niin, että henkilökohtaista viestiä ei lueta. Jos lapsen huone tai omaisuutta tarkastetaan, lapselle pitää aina selittää tarkastuksen syy.

Sosiaalityöntekijä voi päättää, että lapselle ei ollenkaan anneta hänelle saapunutta viestiä tai lähetystä, jos se voisi vakavasti vaarantaa lapsen tai toisen henkilön terveyttä, turvallisuutta tai kehitystä. Tuolloin sosiaalityöntekijällä on lupa lukea kirje tai muu luottamuksellinen viesti.

Liikkumisvapauden rajoittaminen

Erityisistä syistä lasta voidaan kieltää poistumasta Koskiniityn alueelta tai tiloista.

Syy voi olla esim. päihteidenkäyttö, rikolliset teot tai muu sellainen käytös, joka on haitallista tai vaarallista lapselle (esim. itsetuhoisuus). Karkailualltius voi myös olla syy päätökseen.

Koskiniityn johtaja voi päättää 7 vrk:n kestävästä liikkumisvapauden rajoittamisesta, sosiaalityöntekijä voi päättää 30 vrk kestävästä rajoituksesta. Liikkumisvapauden rajoitukseen voidaan tehdä joskus erityisiä ehtoja, jotka kertovat tarkemmin minkälaista liikkumista rajoitus koskee ja kenen kanssa lapsi saa liikkua esim. Koulumatkoilla, harrastuksissa tai yhteisessä toiminnassa. Liikkumisvapauden rajoituspäätökseen merkitään aina alku- ja loppuaika. Jos tilanne helpottuu, liikkumisvapauden rajoitus voidaan lopettaa jo suunniteltua aiemmin. Liikkumisvapauden rajoitusta ei käytetä rangaistuksena. Siitä keskustellaan aina lapsen kanssa ja päätöksestä tiedotetaan huoltajia ja sosiaalityöntekijää.

Liikkumisvapauden rajoitus ei saa vaikuttaa lapsen ja läheisten yhteydenpitoon. Koskiniityn ulko-ovet ovat vain ilta- ja yöaikaan lukittuina sisältäpäin. Ohjaajat eivät voi estää lapsia lähtemästä ulos, mutta Koskiniityn ohjaajilla on aina oikeus tietää, minne lapsi on lähdössä, milloin lapsi palaa ja mitä lapsi on menossa tekemään. Päiväsaikaan ulko-ovia ei lukita sisäpuolelta kuin silloin, jos jollakulla lapsista on voimassa oleva liikkumisvapauden rajoituspäätös. Lapset pääsevät ulos aina sitä pyytäessään.

Yhteydenpidon rajoittaminen

Suunnitelma yhteydenpidosta ja sen toteuttamisesta sovitaan asiakassuunnitelmassa.

Yhteydenpito on lapsen oikeus, mutta ei velvollisuus. Voi olla, että yhteydenpito olisi lapselle jollain tavalla haitallista tai vaarallista, eikä muita keinoja lapsen hoidon ja kasvatuksen turvaamiseen ole.

Joskus lapsen, huoltajien tai koko perheen tilanne ja toiveet muuttuvat tai voi olla vaikeaa päästä asiasta sopuun. Aina lapset eivät voi tai halua tavata läheisiään aiemman sopimuksen mukaisesti.

Poikkeustilanteissa voidaan rajoittaa lapsen yhteydenpitoa omiin vanhempiinsa tai muihin läheisiin.

Myös tapaamisia voidaan rajoittaa ja joskus joudutaan lukemaan, tarkastamaan tai ottamaan pois lapsen lähettämä tai saama kirje, viesti tai muu lähetys. Silloin voi olla tarpeen ottaa lapselta pois puhelin, tietokone tai muu yhteydenpitoon tarkoitettu väline tai rajoittaa niiden käyttöä. Aina lapsen olinpaikkaa ei voida kertoa vanhemmille tai huoltajille. Voidaan tehdä myös sellainen päätös, jossa eritellään ne ihmiset, joihin lapsi voi Koskiniityssä ollessaan pitää turvallisesti yhteyttä. Yhteydenpitoa tiettyihin henkilöihin voidaan rajoittaa täydellisesti tai rajatuin ehdoin esim. tiettyinä päivinä tai vuorokaudenaikoina. Joskus rajoitetaan vaikkapa puheluiden kestoa tai sitä, että ohjaaja kuuntelee puheluita samassa huoneessa oleskellen.

Tällöin ohjaaja kuulee lapsen keskustelun, mutta ei toista osapuolta. Erillisellä sopimuksella voidaan kuunnella koko keskustelua. Koskiniityn johtaja voi päättää lyhytaikaisesta, enintään 30 vrk kestävästä yhteydenpidon rajoittamisesta. Pidemmästä yhteydenpidon rajoituksesta päättää aina johtava sosiaalityöntekijä tai hänen määräämänsä muu viranhaltija. Kaikki rajoituspäätökset ja selvitykset on tehtävä asianmukaisesti kirjallisesti Nappula-järjestelmään. Rajoituspäätös toimitetaan lapsen sosiaalityöntekijälle ja huoltajille. Rajoituspäätös käydään lapsen kanssa läpi rauhallisesti ja sillä tavalla, että lapsi ymmärtää miksi ja miten rajoituspäätös toteutetaan.

7 LUVATTA POISTUNEEN LAPSEN PALAUTTAMINEN

Jos lapsi poistuu Koskiniitystä luvatta tai jättää palaamatta sovitusti, on jokainen tilanne ja jatkotoimenpiteet arvioitava yksilöllisesti. On pohdittava lapsen ikään ja kehitystasoon sekä tilanteeseen liittyviä riskejä. Vastuu lapsen etsinnöistä on aina sijaishuoltopaikalla. Etsintäkuulutuksen tai virka-apupyynnön voi tehdä kiireellisesti sijoitetusta tai huostaanotetusta lapsesta, joka on poistunut luvatta sijaishuoltopaikasta tai jättänyt palaamatta sinne. Avohuollon sijoitusten kohdalla poistumisilmoitusta tai virka-apupyynnöä ei tehdä, ellei tilanne vaadi kiireellisen sijoituksen arviointia. Poliisi ei virka-apupyynnöstä huolimatta aktiivisesti etsi karanneita lapsia.

Jos ohjaaja huomaa lapsen puuttuvan Koskiniitystä eikä häntä tavoiteta puhelimella, kartoitetaan aluksi kokonaistilanne ja hatkoja edeltäneet tapahtumat (vaatetus, mukaan otetut tavarat, rahat, puhelin jne). Lapsen huoneesta voidaan erillisellä rajoituspäätöksellä etsiä johtolankoja siitä missä ja kenen kanssa lapsi voisi olla. Virka-aikana yhteys otetaan lapsen asioista vastaavaan sosiaalityöntekijään ja huoltajiin. Jos omaa sosiaalityöntekijää ei tavoiteta, niin ohjaaja voi olla yhteydessä lastensuojelupäivystykseen 040-5685520. Virka-ajan ulkopuolella ilmoitetaan vapaamuotoisesti lapsen luvatta poistumisesta/palaamatta jättämisestä salatulla sähköpostilla sosiaalipäivystys@pirha.fi

Jos on oletettavaa, että lapsi on vaarassa, kyseessä on alle 13 –vuotias lapsi, lapsella on akuutti päihde- tai mielenterveysongelma tai terveydenhuollon hoitoa tai säännöllistä lääkitystä vaativa sairaus tai voit olettaa, että lapsi pyrkii poistumaan maasta, tulee täyttää ja lähettää salatulla sähköpostilla Pirkanmaan hyvinvointialueen oma poistumisilmoitus/virka-apupyynnö laitoksesta luvatta poissa olevasta lapsesta. Lomake tulee täyttää koneella, tallentaa nimellä ja liittää salattuun s-postiin. Mikäli tilanteen hoitaminen vaatii välitöntä sosiaalityöntekijän arviota, tulee sosiaalipäivystykseen soittaa ennen lomakkeen lähettämistä. Puhelinnumero on 0500-625990. Mikäli lapsen katsotaan olevan hengenvaarassa, soita 112.

Lapsen katoamisesta ilmoitetaan myös Koskiniityn johtajalle. Heti sopivana ajankohtana tiedotetaan asiasta myös lapsen huoltajia. Johtajan avulla suunnitellaan ja työryhmänä toteutetaan tarvittavat etsintätoimet.

Lapsen kuljettamisen tulee tapahtua turvallisesti, ja esimerkiksi liikenneturvallisuus on otettava huomioon. Lapsen kuljettamisen voi toteuttaa vain Koskiniityn hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö, lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tai muu toimivaltainen viranomainen (toisen kunnan sosiaaliviranomainen tai poliisi). Jos kuljetuksesta vastaava henkilö on Koskiniityn työntekijä, on tämän henkilön oltava vakituiseen henkilöstöön laskettava ammatillisesti pätevä lastensuojelulaisissa tarkoitettulla tavalla ja hoito- ja kasvatustyöhön osallistuva työntekijä. Vakituiseen henkilöstöön laskettavalla työntekijällä tarkoitetaan myös tällaisen työntekijän määräaikaista sijaista. Tilapäisiä tuntityöläisiä ei saa palkata kuljetusten toteuttamiseksi, mutta tilapäisiä tuntityöntekijöitä voidaan palkata laitokseen siksi aikaa, kun vakituinen työntekijä lähtee kuljetukselle. Lapseen ei saa

kohdistaa rajoitustoimenpiteitä lasta noudettaessa kuljetukseen käytettävän auton ulkopuolella. Kuljetuksen turvaamiseksi lapselle voidaan tehdä kuljetukseen käytettävässä autossa henkilöntarkastus ja ottaa matkan ajaksi haltuun kuljetusta vaarantavat aineet ja esineet. Lasta voidaan turvallisuuden varmistamiseksi pitää autossa kiinni lyhytaikaisesti. Henkilöntarkastus tehdään ja kiinnipitoon ryhdytään kuitenkin vain, jos tilanne niin edellyttää. Rajoitusten käyttäminen kuljettamisen yhteydessä perustuu yksilölliseen tapauskohtaiseen harkintaan, aivan kuten muutenkin.

Kun lapsi on saatu palautettua Koskiniittyyn, kartoitetaan lapsen kokonaistilanne ja turvallisuus (henkinen sekä fyysinen kunto). Tarjotaan mahdollisuutta ruokailuun ja peseytymään. On tärkeää, että lapsi tuntee olevansa tervetullut ja tehneensä hyvän päätöksen Koskiniittyyn palatessaan.

Jos lapsi on hyvin päihtynyt tai vaaraksi itselleen/ muille, yöpaikkaa on pohdittava yhdessä sosiaalipäivystyksen kanssa ja seuraavana päivänä tilanteesta tehdään uusi kartoitus. Varmistetaan nuoren voinnista ja turvallisuudesta. Koskiniityssä pohditaan tilanteesta riippuen tarvittavat rajoitustoimenpiteet ja tehdään tarvittavat rajoituspäätökset. Lapsen kanssa keskustellaan ja selvitetään, tarvitseeko lapsi muunlaista apua asioidensa selvittelyssä hatkoilta palattuaan. Ilmoitetaan nuoren olevan turvallisesti tallessa: johtaja, nuoren huoltajat, Sosiaalivierailijä/sosiaalipäivystys.

8 PALVELUN SISÄLLÖN OMAVALVONTA

8.1 Hyvinvointia, kuntoutumista ja kasvua tukeva toiminta

Koskiniityn koulutettu henkilökunta tukee sekä vahvistaa lasten arjen eri osa-alueita, joista tärkeimpänä on säännöllisen päivärhythmin saavuttaminen ja koulunkäynnin sujuminen. Koskiniityn arjen toiminnot, kasvatus ja rajojen asettaminen perustuvat hoidolliseen vuorovaikutukseen. Yhteisöllisyyden kautta opitaan omatoimisuutta, vuorovaikutustaitoja, muiden huomioon ottamista. Oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja vastuuntunto kasvavat sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta. Osallisuuden tavoitteena on lasta kunnioittavan ja arvostavan ilmapiirin tietoinen luominen ja ylläpitäminen. Kuulluksi tulemisella ja osallistumismahdollisuuksien kehittämällä pyritään antamaan lapsille valmiudet osallistuvaan elämäntapaan omassa elinympäristössään.

Koskiniityn sisällä tapahtuvan toiminnan lisäksi katsomme tärkeäksi mahdollisimman laajan verkostoitumisen muiden ammattilaisten ja lasten lähipiirin kanssa. Koskiniityssä kokoontuu myös tarvittaessa moniammatillinen tiimi. Lasten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia seurataan yksilöllisesti ja koko verkostoa apuna käyttäen.

Arkisin maanantaista perjantaihin on sovittu 1 tunti aikaa rauhoittumiseen, lepäämiseen ja läksyjen tekemiseen koulun jälkeen omassa huoneessa. Ohjaaja on tarpeen mukaan saatavilla ja käytettävissä koko tunnin ajan ja auttaa lapsia tarvittaessa läksyjen tekemisessä ja kokeisiin valmistautumisessa. Omassa huoneessa pääosin vietettävän tunnin toisena tavoitteena on rauhoittua arjessa. Tarvittaessa ohjaajat tukevat lapsen koulunkäyntiä olemalla läsnä oppitunneilla. Koskiniityssä koetaan koulunkäynnin merkitys hyvin tärkeäksi. Koskiniitystä tehdään tiivistä yhteistyötä koulun kanssa. Kumpuniityn moniammatilliseen tiimiin kuuluvan erityisopettajan avulla voidaan poikkeustilanteissa järjestää opiskelu myös Koskiniityssä tai sopia erityisopettajan kanssa lapselle lisätukea oman koulunkäynnin ohella.

Lapsilla on mahdollisuus tavata perhettään ja kavereitaan sekä arkisin sovitusti koulun jälkeen että viikonloppuisin. Lapset palaavat ulkoilemasta tai kyläilemästä Koskiniittyyn useimmiten viimeistään iltapalaan mennessä. Kotiintulo-ajoista poikettaessa huomioidaan lapsen ikä ja yksilöllinen tilanne.

Koskiniityn toiminnassa arkisin sekä viikonloppuisin koetaan oman ajan ja levon lisäksi tärkeäksi lasten ja ohjaajien yhteinen aika, mm. elokuvien, liikkumisen ja muun yhteisen aktiviteetin muodossa.

Koskiniityyn on laadittu ikätasoa vastaava viikko-ohjelma, jota muutetaan joustavasti talossa vallitsevan tilanteen mukaan. Koskiniityssä pidetään n. 3-6 viikon välein myös lasten kokous, jossa käydään läpi lasten toiveita, tarpeita ja ehdotuksia. Kokouksissa käydään läpi lapsille ja ohjaajille esille nousseita asioita / kysymyksiä.

Koskiniityssä pyritään lapsen tilanteen rauhoituttua tukemaan ja kannustamaan jokaista löytämään mieleinen harrastus tai ohjaamaan lapsi takaisin entisen harrastuksensa pariin. Tarvittavat harrastusvälineet hankitaan ja niistä opetellaan pitämään huolta. Ohjaajat kuljettavat lapsia harrastuksiin. Harrastekuluja seurataan ja kaikki kohtuudella järjestettävät harrastustoiveet pyritään toteuttamaan.

Koskiniityssä on myös mahdollista harrastaa; ulkoleikit ja -pelit, biljardin pelaaminen, piirtäminen ja maalaaminen, lautapeliä pelaaminen, playstation -peliä pelaaminen.

8.2 Ravitsemus

Koskiniityssä syödään monipuolista, ravitsevaa kotiruokaa. Ruoka valmistetaan ohjaajien toimesta, lapsilla on mahdollisuus osallistua ruoanlaittoon ja keittiötöihin. Jokaiselle lapselle on sovittu viikkoon 1 keittiövuoro, jolloin lasta osallistetaan keittiöaskareisiin enemmän ja niitä voi yhdessä ohjaajan kanssa harjoitella. Päivittäinen ruokarytmi pitää sisällään viisi ateriaa: aamupala, lounas, välipala, päivällinen ja iltapala. Ruokailuvälit ovat 3-4h. Lapsilla on myös mahdollisuus syödä ruokailu-aikojen ulkopuolella. Arkisin huolehditaan myös koululaisille evästä mukaan pidempiä koulupäiviä varten. Ruokailuissa otetaan viikoittain huomioon lasten toiveita. Iltapala on tarjolla 19.30-20.30 välisenä aikana. Yöpaaston pituus riippuu lasten lukujärjestyksestä riippuvasta aamuhätyksen ajankohdasta, aamiainen on tarjolla herätyksestä riippuen klo 6-9 välillä.

8.3 Hygienia

Koskiniityssä asuvat lapset tarvitsevat melko paljon aikuisten tukea omasta hygieniastaan huolehtimisessa. Aikuiset opastavat lapsia säännölliseen peseytymiseen ja valvovat sen toteutumista. Tarvittaessa lapsille hankitaan henkilökohtaisia hygieniatuotteita erityistarpeisiin. Oman hygienian hoitamisen painopisteet vaihtelevat lapsen iän ja olosuhteiden ja tilanteiden mukaan: tarpeisiin vaikuttavat lähtötilanteen lisäksi esim. harrastukset, vuodenaika ja sää sekä lapsen omat erityiset tarpeet mm. Ihonhoitoon liittyen. Omaohjaajat varmistavat, että oman hygienian hoitoon liittyvät asiat huomioidaan tarkoituksenmukaisesti arjessa ja sen toteutumista arvioidaan hoito- ja kasvatussuunnitelman osana.

Siivous- ja pyykkihuoltoaskareita tehdään Koskiniityssä päivittäin ja ne ovat työntekijöiden vastuulla. Keskiviikkoisin on talon yhteinen siivouspäivä, jolloin lapset siivoavat huoneensa joko yksin tai yhdessä työntekijän kanssa. Lapset huolehtivat sovitusti säännöllisesti myös omien pyykkien pesemisestä ohjaajien avulla.

Henkilökunnalla on mahdollisuus käyttää suu-nenäsuojuksia, suojakäsineitä ja käsien desinfiointiaineita. Myös visiirejä ja suojavaatetuksia on saatavilla. Koskiniityn ovien kahvat,

puhelimet, tietokoneen näppäimet ym. desinfioidaan tarvittaessa, epidemia-aikaan päivittäin. Lapsilla on jatkuva ohjeistus käsienpesuun, jota myös valvotaan. Infektiokaudella lapsilla on käytössä kertakäyttöpyyhkeet. Jokaisella lapsella on henkilökohtainen käsipyyhe. Tarvittaessa otetaan yleiseen käyttöön myös käsien desinfiointiaineita. Lapsen sairastuessa lapsi hoidetaan omassa huoneessa.

Epidemiatilanteessa Kumpuniitty seuraa terveysministeriön, THL:n ja PSHP:n ohjeistuksia. Kumpuniityn vastuulääkärit Annika Trethowan ja Mira Lanki tekevät niiden pohjalta omat ohjeistuksensa yksiköiden turvallisuuden takaamiseksi.

Lapsia tiedotetaan tilanteesta ja tarvittavista varotoimista aktiivisesti.

Asiakastyön ja päivittäisen toiminnan kehittämistä suunnitellaan niin lasten kuin työntekijöidenkin kesken. Johtoryhmä tekee laajempia linjauksia, mutta yksiköittäin tehdään omia linjavetoja yhteisesti sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

8.4 Terveysterveystarve ja sairaanhoito

Koskinniityn lasten terveydenhuoltoon ja sairaanhoitoon liittyvissä asioissa yhdyshenkilönä toimii sairaanhoitaja Paula Huhdanmäki. Yhteistyötä tehdään moniammatillisesti sosiaali- ja terveydenhuollon välillä asiakkaiden hyväksi. Yhteistyö kattaa koulujen lisäksi terveyskeskukset, erikoissairaanhoidon, perheneuvolat, sosiaalityöntekijät yms. lasta ympäröivät tahot.

Kiireettömissä ajanvarausasioissa asiakkaiden lääkäripalvelut järjestetään Nokian terveyskeskuksessa tai kouluterveydenhuollossa. Tarpeen mukaan käytetään yksityistä lääkäripalvelua (Pihlajalinnassa).

Koskinniityssä on myös mahdollisuus tarvittaessa konsultoida Kumpuniitty Oy:n oman konsultaatioryhmän lääkärin palvelua (lastenpsykiatri, nuorisopsykiatri). Erikoissairaanhoito järjestetään Pirkanmaan hyvinvointialueen palveluja käyttäen.

Kun uusi asiakas saapuu Koskinniityyn, hänelle varataan tarvittaessa aika Pihlajalinnan lääkärin vastaanotolle terveystarkastusta varten. Tarvittaessa ollaan sosiaalityöntekijän/hoitajien suostumuksella yhteydessä myös kouluterveydenhuoltoon. Sosiaalityöntekijä huolehtii, että lapsella valmiina olevat hoitotahot saavat tiedon sijoituksesta Koskinniityyn. Tarvittaessa kutsutaan koolle verkostoneuvottelu.

Jos lapsi tarvitsee kiireellistä sairaanhoidon palvelua, hänet toimitetaan päivystävän lääkärin arvioon vuorokaudenajasta riippuen joko Nokian ensiapuun tai Tays/Acutaan. Tarvittaessa Koskinniityyn hälytetään apua numerosta 112. Koska Koskinniityssä on aina klo 07–22 paikalla useampi ohjaaja, voidaan tarvittaessa nopeastikin irrottaa tuttu ja turvallinen aikuinen lapsen mukaan hoitoyksikköön.

Erikoissairaanhoidon palvelut järjestetään Pirkanmaan hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon palvelujen kautta. Terapiapalvelut järjestetään yksityisesti tai yhteistyössä Tays/lastenpsykiatrian tai nuorisopsykiatrian poliklinikoiden/osastojen kanssa, joiden kanssa tehdään tiivistä, säännöllistä ja moniammatillista yhteistyötä. Kumpuniitty Oy:llä on myös oma psykiatrinen konsultaatioryhmä, jonka palvelua on mahdollisuus käyttää kerran kahdessa viikossa tai tarpeen mukaan useamminkin. Psykologi Tony Lähde voi tarvittaessa käydä tapaamassa osaa lapsista. Yhteistyöverkostoon kuuluvat myös mm. perheneuvolat ja koulukuraattorit. Nokiassa toimii Pirkanmaan moniammatillinen nuorisotiimi, jossa nuorten tukena on nuorisopsykiatri, psykologi ja psykiatrinen sairaanhoitaja. Nuorisotiimin asiakkaaksi ohjaututaan useimmiten aiemman hoitavan tahon tai muun lääkärin läheteellä. Sinne voi ottaa yhteyttä myös ilman lähetettä.

Koskiniityssä noudatetaan yleisiä, kansallisia, ikätasoisia ohjeita suun terveydenhuoltoon liittyen, Arjessa huomiota kiinnitetään siihen, että hampaat pestään aamuin illoin. Ohjaajat huolehtivat hammashuollon käyntien toteutumisesta ja saatujen hoito-ohjeiden noudattamisesta yksilöllisesti. Arjessa harjoitellaan säännöllistä ruokailurytmiä, ja herkuttelut pyritään keskittämään viikonloppuun. Nokian hammashoitola vastaa lasten suunnitellusta hammashoidosta.

Jos lapsi tarvitsee kiireellistä hammashoitoa arkisin kello 8–15, otetaan yhteyttä Nokian hammashoitolan ajanvaraukseen.

Arkisin kello 15–21 sekä viikonloppuisin ja pyhäpäivinä kello 8–21 Koskiniityssä asuvat lapset saavat tarvittaessa kiireellistä hammashoitoa hammaslääkäripäivystyksestä, joka toimii Tampereella Tays Päivystys Acutan yhteydessä. Hammaslääkäripäivystykseen hakeudutaan soittamalla numeroon 03 384 5335. Puhelimessa arvioidaan hoidon tarpeen kiireellisyys.

8.5 Toiminta kriisitilanteessa

Kumpuniitty Oy:llä on Työsuojelun toimintaohjelmassa selkeät ohjeet äkillisessä kriisitilanteessa toimimiseen:

1. Soita ensimmäisenä 112, mikäli tilanne vaatii viranomaisen apua.
2. Ilmoita tapahtuneesta soittamalla yksikön johtajalle. Jos et tavoita johtajaa, soita työnantajalle Arja Lanki p. 050 350 3845
3. Tilanteen mukaan johtajan ja työnantajan kanssa arvioidaan kriisiavun järjestämisen aikataulusta koskien asiakkaita ja työntekijöitä sekä henkilöstöresurssin lisäämisestä. Johtaja vastaa yhteydenotosta työterveyshuoltoon kriisiavun järjestämiseksi (Pihlajalinna) sekä henkilöstöresurssin lisäämisestä.

Viestintä:

Yleisohjeena on viestiä kaikissa tilanteissa luotettavasti, avoimesti ja läpinäkyvästi. Tiedon tulee perustua faktoihin. Asiakkaiden yksityisyydensuoja ja tietosuoja tulee turvata kaikissa tilanteissa. Mitä pienemmästä ihmismäärästä on kysymys, sitä enemmän tietosuoja vaarantuu.

Kriisitilanteesta tiedotetaan kaikkia tahoja, joita kriisi koskettaa:

- yksikön johtaja
- yksikön henkilökunta / koko organisaation henkilökunta
- työnantaja
- asiakkaan asioista vastaava sosiaalityöntekijä
- asiakkaan lähipiiri
- yksikön muut asiakkaat ja heidän sosiaalityöntekijänsä ja lähipiirinsä
- Aluehallintovirasto

Muistilista

- Toimi rauhallisesti
- selvitä tilanne alusta alkaen ja mahdollisimman kattavasti, ennen kuin viestintään ryhdytään
- ennakoï ja tunnista mahdolliset ongelmatilanteet

- asennoidu kriisin hallintaan myönteisesti
- informoi puheluita vastaanottavat ja välittävät tilanteesta
- huolehdi yksikön sisäisestä tiedottamisesta: varmista nopeasti, että vuorossa olevat ohjaajat ja vastuuhenkilöt tietävät, mistä on kysymys
- täsmennä työnjako: kuka puhuu, mitä sanotaan
- varmista, että viesti tavoittaa kaikki keskeiset tahot
- median tiedusteluista kieltäydytään kohteliaasti

Traumaattisen kriisin vaiheet

- shokkivaihe
- reaktiovaihe, jolloin ihminen alkaa vähän kerrassaan kohdata järkyttävän tapahtuman ja yrittää muodostaa käsitystä tapahtuneesta ja sen merkityksestä. Reaktiovaiheessa oleva tarvitsee kuuntelijaa sekä konkreettisia ohjeita ja tukea arjesta selviämiseen.
- käsittelyvaihe, jolloin kriisin aiheuttanut tapahtuma aletaan ymmärtää. Voi liittyä ahdistusta, muistivaikeuksia, keskittymisvaikeuksia ja vetäytymistä
- uudelleen suuntautumisen vaihe, jolloin tapahtuneen kanssa pystyy elämään, eikä se ole mielessä jatkuvasti.

Äkillinen kuolema nuoren lähipiirissä

1. Varmista ensimmäisenä, ettei nuorta jätetä yksin. → Toisen ihmisen läsnäolo ja rauhallisuus ovat sanoja tärkeämpää.
Shokkivaiheeseen voi liittyä: tapahtuman kieltäminen, tunteiden pois sulkeminen, epätodellinen ja ulkopuolinen olo, huutaminen, itku ja paniikki.
2. Ilmoita tapahtuneesta soittamalla yksikön johtajalle.
3. Tapauskohtaisesti arvioidaan, onko asiakkaan paras olla yksikössä vai onko joku turvallinen läheinen, jonka luona hänen olisi parempi olla tai jonka voisi kutsua yksikköön.

8.6 Lääkehoito

Kumpuniitty Oy vastaa Koskiniityn henkilökunnan lääkehoidon osaamisesta, uusien työntekijöiden perehdyttämisen toteutumisesta, lääkehoidon koulutuksen järjestämisestä ja osaamisen päivittämisestä. Sairaanhoidtaja Paula Huhdanmäki vastaa lääkehuollosta Koskiniityssä. Hän osallistuu lääkehoitosuunnitelman laatimiseen, seuraa suunnitelman toteutusta ja päivittää lääkehoitosuunnitelmaa tarvittaessa/ vähintään kahdesti vuodessa. Turvallisen lääkehoidon toteutumisesta vastaa johtaja Tapani Kausiala. Sairaanhoidtaja vastaa myös lääkkeiden saatavuudesta, säilyttämisestä ja hävittämisestä, perehdyttää uudet työntekijät lääkehoitoon sekä varmistaa uuden työntekijän saavan täydennyskoulutusta tarvittaessa.

Sairaanhoidtaja ottaa vastaan tarvittavat lääkejaon näytöt ja toimii yhteyshenkilönä lääkehoidon koulutukset järjestävän ProEdun kanssa. Luvat hyväksyy sekä lääkehoitosuunnitelman allekirjoittaa lääkäri Mira Lanki tai Annika Trethowan. Sairaanhoidtaja tai lähihoitaja vastaa dosetteihin jakamistaan lääkkeistä.

Jokainen työntekijä vastaa lapsille tai nuorille työvuoronsa aikana antamistaan lääkkeistä ja lääkehoidon seurannasta sekä kirjaamisesta.

Koskiniityn erityisyksikön lääkehoitolupa oikeuttaa reseptillä määrättyjen, säännöllisten valmiiksi sairaanhoitajan dosetteihin jakamien ja tarvittaessa annettavien lääkkeiden antamiseen lapsille. Jos Koskiniityn erityisyksikössä olevalla lapsella on käytössään injektio-muotoinen lääkitys, lääkehoidon toteutuksesta vastaa sairaanhoitaja. Koskiniityssä lapsille ei anneta rokotuksia.

Lääkehoidon vaatavuustaso

Lääkkeiden ja lääkehoidon tavoitteena Koskiniityssä on ehkäistä ja parantaa lapsilla mahdollisesti olevia sairauksia ja hidastaa niiden etenemistä, ehkäistä sairauksien aiheuttamia komplikaatioita sekä lievittää sairauksien aiheuttamia oireita. Oikein toteutettu, tehokas, turvallinen, taloudellinen ja tarkoituksenmukainen lääkehoito on tarkkaan harkittuna osa keskeinen osa turvallisuutta sekä lastensuojelulaitoksessa asuvan lapsen saaman palvelun laatua.

Lääkehoidon turvallinen toteuttaminen vaatii Koskiniityn henkilökunnalta moniammatillista yhteistyötä ja edellyttää kaikilta lääkehoidon eri vaiheiden ja kokonaisuuden hallintaa. Lääkehoidon vaihtoehtona tai tukena on käytössä monia lääkkeettömiä tapoja helpottaa Koskiniityssä asuvien lasten arkea ja oloa. Koskiniityssä käytössä on lähinnä suun kautta annettavia lääkkeitä.

Koskiniityssä turvallisen lääkehoidon toteutumisen kannalta hoito- ja kasvatustyössä huomioitavia asioita ovat:

- Koskiniityn asukkaiden nuori ikä. 7-18-vuotiaat asukkaat ovat ikäryhmänä erityisen alttiita lääkehoidon haitoille.
- Koskiniityssä asuvilla lapsilla saattaa olla käytössään myös keskushermostoon vaikuttavia, suuren riskin lääkkeitä.
- Koskiniityn saatetaan kiireellisesti sijoittaa myös lapsia, joilla on riski lääkkeiden väärinkäyttöön tai haluttomuutta lääkehoitoon sitoutumiseen.
- Erityisesti kiireellisissä sijoituksissa on varmistettava äkillistä tilanteesta riippumatta turvallisen lääkehoidon kannalta riittävä tiedonkulku Koskiniityn henkilökunnan, sijoitetun lapsen, huoltajien, terveydenhuollon ja sosiaalihuollon välillä.

Toimintatavat

Lääkäri määrää lapselle lääkkeen ja vastaa määräyksen oikeellisuudesta. Lääkäri kertoo lapselle hänelle määrätystä lääkkeestä ja siihen liittyvistä asioista. Koskiniityssä lapsi saa tarvittaessa uudelleen informaatiota lääkkeen antamisen yhteydessä. Reseptin ollessa sähköinen, voi Koskiniityn työntekijä hakea lapselle määrättyt lääkkeet kela-kortin/reseptilomakkeen avulla huoltajien puolesta ja pyytää reseptin uusintaa.

Lääkehoidosta vastaava sairaanhoitaja tai toimipistekohtaisen lääkeluvan omaava lähihoitaja kirjaa lääkityksen asiakastietojärjestelmä Nappulaan ja jakaa hoitavan lääkärin määräyksen mukaisesti lääkkeet dosettiin. Kirjauksesta käy ilmi lääkkeen nimi ja annostus, lääkityksen syy, antoajat ja annostelutapa sekä lääkityksen aloittamispäivä.

Vuorossa oleva lääkeluvan omaava työntekijä antaa lapsille määrättyt, valmiiksi jaetut lääkkeet doseteista. Lääkkeet jaetaan alkuperäisen kirjallisen määräyksen mukaan. Lääkehoitoa toteuttavan ohjaajan tulee ymmärtää lääkemääräys oikein ja huolehtia lääkehoidon toteuttamisesta niin, että oikea lapsi saa oikean lääkkeen ja annoksen, oikeassa muodossa, oikeana ajankohtana sekä oikeaa annostelutekniikkaa käyttäen.

Kotilomille lähtiessä dosettiin annostellaan valmiiksi loma-ajan lääkkeitä. Dosetti annetaan huoltajalle tai muulle loman aikana lapsen hoidosta vastuun ottavalle aikuiselle.

Lääkehoidon osaamisen varmistaminen ja ylläpitäminen

Kumpuniitty Oy mahdollistaa Koskiniityn henkilökunnan kouluttautumisen ja ajan tasalla pysymisen. Työsuhteen alussa jokainen työntekijä tutustuu osana perehdytystä lääkehoitosuunnitelmaan ja suorittaa tarvittavat koulutusosiot tarjolla olevasta koulutuspaketista. Lääkehoitotentit suoritetaan valvotusti verkossa omalta työpaikalta käsin.

Tehtävien edellyttämän osaamisen varmistaminen

Tentit suoritettuaan työntekijä suorittaa myös sairaanhoitajan valvoman lääkkeidenjako-näytön. Näiden jälkeen työntekijällä on lupa antaa työvuorossaan lapsille valmiiksi jaettuun lääkkeeseen tai tarvittaessa lapselle annettavaksi määrättyjä lääkkeitä. Lääkehoitolupa on työnantajakohtainen. Tenti ja näyttökoe uusitaan 5 vuoden välein.

Henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako

Johtaja valvoo lääkehoidon toteuttamista ja laatua, työnantaja varmistaa henkilöstöllä olevan tarvittavan osaamisen ja oikeanlaiset olosuhteet sekä päättää työnjaosta, tehtävistä ja yhteistyöstä.

Informaation jako, lääkehoidon seuranta sekä asiakkaiden tarkkailu ja havainnointi kuuluvat pääsääntöisesti lääkehoidosta vastaavalle työntekijälle. Jokainen kasvatus- ja hoitohenkilöstöön kuuluva osaltaan huolehtii nuoren hyvinvoinnista ja terveyden edistämisestä ja seuraa lääkehoidon vaikuttavuutta.

Lääkehoidosta vastaava työntekijä vastaa nuorten reseptien ajantasaisuudesta ja reseptilääkkeiden tilaamisesta ajoissa apteekista. Lääkekaapin hoitovastuu on myös lääkehoidosta vastaavalla työntekijällä.

Lääkekaapin avain on arkisin 8-16 sairaanhoitajalla hänen työvuorossa ollessaan. Muussa tapauksessa se on johtaja Tapani Kausialan vastuulla arkisin 8-15. Muina aikoina vastuu lääkekaapin avaimista määräytyy vuorokohtaisesti delegointisäännön mukaisesti. Lääkekaapin avaimista vastaava henkilö kuittaa avainten vastaanottamisen luovutuksen ajankohdat allekirjoituksellaan erilliseen listaan.

Lääkehoidon vaikuttavuuden arviointi

Kaikkien Koskiniityn työntekijöiden tietävät lapsilla käytössä olevista lääkityksistä ja niiden vaikutuksista, jotta lääkityksen vaikuttavuutta osataan seurata ja arvioida. Tietoa lääkityksen toivotuista vaikutuksista sekä mahdollisista haittavaikutuksista saadaan lääkkeen määränneeltä lääkäriltä, apteekista sekä lääkepakkauksen potilasohjeesta.

On tärkeää informoida myös lomilla käyvien lasten huoltajia lääkitykseen liittyvistä asioista.

Kaikki lapsen hoitoon osallistuvat aikuiset seuraavat lääkehoidon vaikuttavuutta. Tarvittaessa havainnoista informoidaan hoitavaa tahoa. Lääkkeen vaikutukset kirjataan lapsen henkilökohtaiseen raporttiin sähköiseen asiakastietojärjestelmään sekä tarpeen mukaan Koskiniityn päivittäiseen yleisraporttiin. Myös epäily haittavaikutuksista tai allergisista reaktioista tai huomio siitä, että lääkkeellä ei saavuteta toivottua vaikutusta, kirjataan ja tieto välitetään myös terveydenhuoltoon mm. lääkityksen muuttamiseksi tai tarvittavien riskitietojen lisäämiseksi asiakkaan potilaskertomukseen.

Seuranta ja dokumentointi

Koskiniityssä on käytössä Nappula- raportointijärjestelmä. Nappulaan kirjataan kaikki annetut lääkkeet. Kirjaukseen merkitään lääkkeen nimi, määrä, antoaika, lääkkeen antamisen syy ja se, kuka lääkkeen antoi.

Seuranta ja palautejärjestelmät

Lääkehoitoon liittyviä asioita käsitellään henkilökunnan raporteissa työvuoron vaihtuessa, moniammatillisissa kuukausipalaverissa ja tarvittaessa jokaisen lapsen tai nuoren kirjallisissa hoito- ja kasvatussuunnitelmissa sekä asiakassuunnitelmapalaverissa.

Lääkehoidossa tapahtuvista poikkeamista raportoidaan suullisesti sekä kirjallisesti erillisellä lääkepoikkeama-lomakkeella. Lomakkeen täyttämisen tavoitteena on välttää vastaavanlaiset tilanteet jatkossa. Mahdolliset poikkeamat käsitellään aina yhteisesti ja rakentavasti kuukausittaisessa henkilöstöpalaverissa, jotta lääkehoidon turvallisuutta voitaisiin edelleen parantaa. Tarvittaessa järjestetään lisäkoulutusta henkilökunnalle.

Palautteet käsitellään välittömästi, viimeistään kolmen viikon välein kokoontuvassa henkilöstöpalaverissa.

Lääkehoidosta ja lääkinnällisistä laitteista vastaavan henkilön yhteystiedot

Sairaanhoidtaja ja vastaava ohjaaja Paula Huhdanmäki
P. 050 421 1322

8.6 Monialainen yhteistyö

Kumpuniitty Oy:ssä halutaan olla kehittämässä sekä yrityksenä että yhteistyössä alan toimijoiden ja palveluntilaajien kanssa asiakkaiden asemaa ja oikeuksia. Olemme koonneet lapsilta mielipiteitä, ja tulemme jatkamaan tavoitteellisesti tätä työtä yhteistyössä lasten, nuorten ja alan toimijoiden kanssa.

9 TURVALLISUUS JA HYVINVOINTI

Tietoa palvelun laadun ja asiakasturvallisuuden kehittämisen tarpeista saadaan useista eri lähteistä. Riskinhallinnan prosessissa käsitellään kaikki epäkohtailmoitukset ja tietoon tulleet kehittämistarpeet ja niille sovitaan riskin vakavuudesta riippuen suunnitelma, miten asia hoidetaan kuntoon.

9.1 Yhteistyö turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja toimijoiden kanssa

Sijaishuollossa tehtävä työ on moniammatillista yhteistyötä ja myös eri viranomaisten kanssa tehtävää verkostotyötä, ja Koskiniityn henkilökunnan tukena on tarvittaessa myös Kumpuniitty Oy:n moniammatillinen tiimi (lastenpsykiatri, psykologi / perheterapeutti, erityisopettaja). Toimintaa valvoo lisäksi säännöllisesti mm. Pirkanmaan hyvinvointialue, sijoittajakunnat, AVI, pelastustoimi, ympäristöterveydenhuolto (terveystarkastaja) sekä joukko muita ohjaavia ja valvovia viranomaisia ja yhteistyökumppaneita. Viimeinen palotarkastus Koskiniityssä on suoritettu helmikuussa 2024 ja terveystarkastus joulukuussa 2022.

Koskiniittyyn on laadittu erilliset toimintaohjeet normaaliolojen poikkeusoloja ja uhkatilanteita varten. Ohje sisältää toimintaohjeita esim. Tulipalotilanteessa, sähkökatkoissa, kaasu- ja säteilyonnettomuuksissa, vesivahinkojen yhteydessä, uhka- ja väkivaltatilanteissa.

9.2 Henkilöstö

Koskiniityn henkilökunta koostuu 9 työntekijästä. Johtajana toimii sosiaalikasvattaja Tapani Kausiala. Vastaava ohjaaja Paula Huhdanmäellä on lasten ja nuorten sairaanhoitajan koulutus ja lastensuojelun erikoisammattitutkinto (AMK). Ohjaajista sosionomin koulutus (AMK) on 4 ohjaajalla.

Koskiniityssä kouluasteen tutkinto on 3 työntekijällä (nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaaja, lähihoitaja ja nuoriso- ja yhteisöohjaaja). Henkilökuntaluettelo on toimitettu valvovalle viranomaiselle.

Ohjaajat tekevät jaksotyötä. Vuorotyötä tekee 8/10. Henkilökunnan määrä kutakin työvuoroa kohti vaihtelee muuttuvien tarpeiden, toiveiden ja tilanteiden mukaan.

Henkilöstön rekrytoinnin periaatteet

Kumpuniitty Oy:n työnantaja ja/tai Koskiniityn johtaja tarkastaa työntekijän koulutuksen ja rikosrekisterin ennen työsuhteen alkua. Työntekijät haastatellaan ennen työhön tulemistä ja samalla varmistetaan kelpoisuus alalle. Työnhakijoilta tiedustellaan mahdolliset vahvuudet ja erityisosaamiset, jotka voivat tukea Koskiniityn yksikön toimintaa. Työntekijöiltä vaaditaan alaan tarvittava riittävä koulutus, sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset (272/2005). Työnantaja selvittää kaikkien työntekijöiden rikostaustan, joka on säädetty laissa (504/2002) lasten kanssa työskenteleville. Suurimmalla osalla Koskiniityn työntekijöistä on yli 2 vuoden kokemus sijaishuollosta. Työntekijöiden tiedot tarkistetaan Terhikki- ja/tai Suosikki-rekisteristä.

Koskiniityssä käytettävien sijaisten koulutus- ja rikosrekisteritiedot tarkastetaan myös em. tavalla. Työnantaja yhdessä vastuuhenkilön kanssa vastaa riittävästä henkilöstöstä ja palkkaa tarvittaessa sijaisia työvuoroihin. Koskiniityn johtaja ja henkilökunta ovat velvollisia ilmoittamaan henkilöstön vajauksesta työnantajalle. Eri tilanteiden vaativuuden ja tarpeellisuuden mukaisesti työntekijöitä lisätään tai vähennetään työvuoroista. Työntekijöitä on paikalla ympäri vuorokauden ja vuoden ympäri.

Henkilöstön perehdyttäminen ja täydennyskoulutus

Henkilöstö perehdytetään työtehtävään henkilökohtaisen ohjauksen avulla. Koskiniityssä on perehdytyskansio, perehdytyksen etenemistä seurataan kirjallisesti sitä varten laaditun lomakkeen avulla. Perehdytystä järjestetään myös yhteisesti talokokouksissa. Koskiniityn kaikki työntekijät ovat perehdytysvastuussa.

Koskiniityssä noudatetaan Kumpuniitty Oy:n yhtenäistä täydennyskoulutussuunnitelmaa kuunnelleen Koskiniityn henkilökunnan henkilökohtaisia toiveita/tarpeita. Henkilökunnan ammatillinen tietotaito ja osaaminen varmistetaan vuosittaisilla koulutuksilla. Koulutusta järjestetään yleisesti koko Kumpuniitty Oy:n henkilökunnalle tai erikseen tilanteiden ja tarpeiden mukaan. Täydennyskoulutusta järjestetään niin lakiasioissa, psykiatriseen hoitoon liittyen kuin turvallisuus- ja ensiaputaidoissakin.

Työhyvinvointi

Henkilöstön työn tukena on Kumpuniitty Oy:n luoma yrityksen työsuojelun toimintaohjelma ja työterveyshuollon toimintasuunnitelma, joka sisältää työterveyshuollon kautta käytössä olevan tuen työntekijälle. Työhyvinvointi on monen eri tekijän summa. Se syntyy pääasiassa työn arjessa.

Työhyvinvointia ei saavuteta työstä irrallisilla terveystempauksilla. Hyvinvointia edistävä toiminta on läpileikkaavaa ja pitkäjänteistä. Se kohdistuu esimerkiksi henkilöstöön, työympäristöön, työyhteisöön, työprosesseihin tai johtamiseen. Sekä työnantajalla että työntekijällä on vastuu työhyvinvoinnin ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Työhyvinvoinnin edistäminen työpaikalla tapahtuu aina johtajien, esimiesten ja työntekijöiden yhteistyönä. Muita keskeisiä toimijoita ovat työsuojeluhenkilöstö ja luottamusmiehet. Työhyvinvoinnin ylläpitämisessä työpaikan tärkeä kumppani on työterveyshuolto.

HYVINVOIVASSA TYÖYHTEISÖSSÄ

- ollaan avoimia ja luotetaan
- innostetaan ja kannustetaan
- puhalletaan yhteen hiileen
- annetaan myönteistä palautetta
- pidetään työmäärä aisoissa
- uskalletaan puhua ongelmistakin
- säilytetään toimintakyky muutostilanteissa

HYVINVOIVA TYÖNTEKIJÄ

- on motivoitunut ja vastuuntuntoinen
- pääsee hyödyntämään vahvuuksiaan ja osaamistaan
- tuntee työnsä tavoitteet
- saa palautetta työstään
- kokee itsensä tarpeelliseksi
- kokee työssään riittävästi sekä itsenäisyyttä että yhteenkuuluvuutta
- onnistuu ja innostuu työssään

Osana työhyvinvointia Koskiniityn työntekijöille järjestetään työnohjausta. Koskiniityn työnohjaajana toimii Teija Sahlström. Ryhmätyönohjaus toteutuu joka toinen kuukausi/tarpeen vaatiessa ja on kestoltaan noin 1,5h. Työntekijän on mahdollista saada myös yksilötyönohjausta.

Kehityskeskusteluita käydään säännöllisesti. Kehityskeskusteluista vastaavat yksikön johtaja Tapani Kausiala ja vastaava ohjaaja Paula Huhdanmäki. Jos työntekijä toivoo sitä, niin mukaan kutsutaan myös yrittäjä Arja Lanki.

Työhyvinvoinnin tukipaketti on yhtenäinen kaikille Kumpuniitty Oy:n yksiköille. Kumpuniitty Oy:lle on tehty erillinen henkilöstöasioiden kehittämissuunnitelma.

Koskiniityn henkilökunnalle järjestetään kehittämisspäivät huhtikuussa 2024. Tällöin koko henkilökunta osallistuu omavalvontasuunnitelman päivittämiseen Koskiniityn tarpeita vastaavaksi. Erityistä huomiota tullaan kiinnittämään Koskiniityn toiminta-ajatukseen, arvoihin ja

toimintaperiaatteisiin, henkilöstön työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen, sekä viimeisen vuoden aikana luotuihin tai päivitettyihin toimintaohjeisiin erilaisissa poikkeus- tai riskitilanteissa.

Täydennyskoulutussuunnitelma vuodelle 2024:

Käynnissä olevat koulutukset:

Nepsy-nuoren tukeminen

Psykiatrinen lastensuojelutyö

Kasvatuksen ja koulutuksen filosofiset ja historialliset perusteet

Silta-ohjaaja koulutus

Tulevat koulutukset:

- DDP 2

- Hätäa-koulutukset

- Kriisityön koulutus

- Hygieniapassi

- Lääkehoitokoulutukset tarpeen mukaan

- Monikulttuurisuus asiakastyössä - asiakkaan kohtaaminen

- Alkusammutuskoulutus tarpeen mukaan uusille työntekijöille

- Itsemurhien ehkäisy

Kumpuniitty Oy on erittäin koulutusmyönteinen työnantaja, ja työntekijöiden omia toiveita huomioidaan jatkuvasti lisäkoulutuksia haettaessa. Työnantaja korvaa työntekijöilleen koulutuksista aiheutuvat kulut.

9.3 Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain 29-30 § velvoittaa Koskiniityn henkilökunnan ilmoittamaan viipymättä toiminnasta vastaavalle henkilölle eli Tapani Kausalalle, jos he huomaavat tehtävissään epäkohtia tai ilmeisiä epäkohdan uhkia asiakkaana olevan lapsen sosiaalihuollon toteuttamisessa. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä.

Ilmoituksen voi tehdä yksittäinen työntekijä tai työntekijät yhdessä. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena. Ilmoitus tulee tehdä, jos työntekijä huomaa työssään epäkohtia tai ilmeisiä epäkohdan uhkia Koskiniityssä asuvan lapsen sijaishuollon toteuttamisessa.

Epäkohdalla tarkoitetaan esimerkiksi lapsen tai hänen läheisensä epäasiallista kohtaamista, loukkaamista sanoilla, tai lapsen asiakasturvallisuudessa ilmeneviä puutteita. Ilmoitusvelvollisuus on myös, jos lapsen osallisuus ei toteudu tai jos lapsen hoito, kasvatus ja tukitoimet eivät vastaa sijaishuollolle asetettuja tavoitteita. Ilmoitus on tehtävä viipymättä, jos ilmenee viitteitä lapsen kaltoin kohtelusta tai jos työntekijä huomaa merkkejä lasta mahdollisesti vahingoittavasta toimintakulttuurista. Myös epäkohdan uhasta, joka on ilmeinen tai voi johtaa epäkohtaan, tulee ilmoittaa.

Kaltoin kohtelulla tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä tai kemiallista eli lääkkeillä aiheutettua kaltoin kohtelua. Ilmoituksen tekemisen tulee aina ensisijaisesti perustua lapsen huolenpitoon liittyviin

tarpeisiin. Toimintakulttuuriin sisältyvistä ongelmista voi olla kyse esimerkiksi lapsen perusoikeuksien rajoittamisesta vakiintuneita kasvatuksellisia käytäntöjä toteutettaessa.

Rajoitustoimenpiteiden käytöstä tulee olla aina lapsikohtainen, asianmukainen rajoituspäätös, ja ilmoitus tulee aina välittömästi tehdä, jos pakotteita ja rajoitteita käytetään muutoin.

Mikäli toimintakulttuuri ei ole suoranaisesti vahingollista lapselle, siihen pitää puuttua ensisijaisesti omavalvonnan kautta. Tällaisia epäkohtia voivat olla esim. Henkilökunnan riittävyteen liittyvät asiat. Ilmoitus on aina tehtävä viivyttämättä heti, kun työntekijä on havainnut lapseen kohdistuvan epäkohdan tai sen uhan.

Ilmoitus tulee tehdä lomakkeella ”Ilmoitus asiakkaaseen kohdistuvasta epäkohdasta tai sen uhasta”. Johtaja Tapani Kausialalle. Lomake löytyy Koskiniityn toimistosta Kumpuniityn työhyvinvointisuunnitelman sivulta 67 sekä Koskiniityn perehdytysuunnitelman liitteistä.

Johtaja Kausiala ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin välittömästi tilanteen korjaamiseksi yhteistyössä Kumpuniitty Oy:n johdon kanssa.

Tapani Kausiala ilmoittaa havaitusta epäkohdasta Pirkanmaan hyvinvointialueen vastaavalle sosiaalihuollon johtajalle Minna Kuuselalle (minna.kuusela@pirha.fi) joka arvioi tehtyjen toimenpiteiden riittävyden ja vastaa tarvittavista jatkotoimenpiteistä.

Mikäli epäkohtaa ei saada korjattua, on asiasta ilmoitettava aluehallintovirastolle (§ 49). Aluehallintovirasto tai Valvira voivat antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin erikseen säädetään.

9.4 Toimitilat

Lapsilla on käytössään oma huone. Huoneet ovat 12-22 neliön kokoisia. Huoneessa on sänky, koulupöytä, työvalo, yöpöytä + kaikki normaaliin sisustamiseen liittyvät asiat. Lapsilla on myös mahdollisuus tuoda mukanaan omia sisustamiseen liittyviä tavaroita.

Kaikki huoneet sijaitsevat yläkerrassa.

Yhteisessä käytössä olevat tilat ovat: sauna, yläkerrassa ja alakerrassa olevat suihku- ja wc-tilat, ruokailutila, keittiö, olohuone, yläkerran tv- ja oleskelutila, pyykinpesutupa ja piha. Autotallissa on lasten käyttöön tarkoitettu biljardipöytä.

Kaikki ruokailut järjestetään yhteisesti, ja iltaisin aikaa vietetään olohuoneessa, pelihuoneessa tai yläkerran oleskelutilassa.

9.5 Teknologiset ratkaisut

Palohälytinjärjestelmä on itse itseään valvova. Se testataan kuukausittain johtaja Kausialan toimesta ja huolletaan vuosittain asennuksesta vastaavan asennusliikkeen toimesta.

Koskiniityn erityisyksikössä on ohjaajien käytössä Avarn Oy:n vartijakutsu-painike.

Näiden teknologisten laitteiden toimivuudesta, testaamisesta ja turvallisuudesta vastaa johtaja Tapani Kausiala.

Lääkinnällisistä laitteista Koskiniityssä on verenpainemittari ja vaaka sekä kuumemittari, alkometri ja huumausaineiden pikatestejä. Laitteet ovat aikuisten käytettävissä. Terveystieteiden osastoon liittyvät lääkinälliset laitteet ja tarvikkeet, lääkkeet ym. säilytetään lukollisessa kaapissa olevissa lääkekaapeissa ohjaajien toimistossa, johon pääsee vain henkilökunta avaimillaan. Laastarit ja muut sidostarpeet ovat alakerran lääkekaapissa jokaisen saatavilla tarpeen mukaan.

Terveystieteiden osastoon liittyvien laitteiden toimivuudesta ja turvallisuudesta vastaa sh Paula Huhdanmäki.

Jos lääkinällisten laitteiden toiminnassa havaitaan laitteen ominaisuuksien tai suorituskyvyn häiriöitä tai heikkenemistä, käyttövirheitä tai puutteita valmistajan antamissa tiedoissa tai ei-toivottuja sivuvaikutuksia, on työntekijöillä velvollisuus ilmoittaa asiasta sh Paula Huhdanmäelle, joka tekee tilanteesta vaaratilanneilmoituksen tilanteesta riippuen Fimealle, valmistajalle ja valmistajan valtuutetulle edustajalle, maahantuojalle tai jakelijalle. Vaaratilanneilmoitus tehdään yleisimmin Fimean verkkosivuilla olevalla pdf-lomakkeella.

10 ASIAKASTIETOJEN KÄSITTELY JA KIRJAAMINEN

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain 4 §:ssä on säädetty velvollisuudesta asiakastietojen kirjaamiseen aina, kun sosiaalihuoltoa järjestetään, tuotetaan tai toteutetaan. Kirjattavien asiakastietojen tulee olla tarpeellisia ja riittäviä lapsen sijaishuollon tavoitteiden toteutumisen arvioimisen, seurannan ja valvonnan kannalta. Asiakirjojen avulla vahvistetaan lapsen ja perheen osallisuutta sekä oikeusturvaa.

Kirjauksissa keskitytään kuvaamaan monipuolisesti ja totuudenmukaisesti lapsen arkea Koskiniityssä ja sen ulkopuolella. Erityistä huomiota kiinnitetään huolellisiin kirjauksiin rajoitustoimenpiteiden perusteita, toteutumista ja lapsen kuulemistakin koskien. Päivittäiskirjauksiin nostetaan hoito- ja kasvatussuunnitelmassa muodostettujen tavoitteiden arviointia ja seurantaa, lapsen onnistumisia ja vahvuuksia ja huolenaiheita.

Koskiniityn työntekijät ovat saaneet koulutusta oikeaoppiseen, nykyajan vaatimuksia vastaaviin kirjaamiskäytäntöihin. Työntekijöistä kaksi on osallistunut v. 2023 Kansa-koulu 3 –hankkeeseen ja toimivat kirjaamisasiantuntijoina yksikössä. Koskiniityn kirjaamisohjeistus on luotu hankkeen pohjalta, ja ohjeistus perustuu Kirjaamisasiantuntijan käsikirjaan.

Asiakastiedot kirjataan Nappulajärjestelmään. Nappulajärjestelmä on kahden salasanan takana ja jokaisella on omat henkilökohtaiset tunnukset.

Koskiniityssä noudatetaan hyvän kirjaamisen peruseriaatteita:

- Asiakaslähtöisyys
- Eettisesti kestävä kirjaamistapa
- Asiallinen, selkeä ja ymmärrettävä kieli
- Kirjaamisen ajantasaisuus
- Kirjaamisen yhdenmukaisuus
- Tietosuojan ja tietoturvan merkityksen ymmärtäminen

Tiedon hyödynnettävyys

Jokainen Koskiniityn työntekijä on allekirjoittanut salassapitolupauksen. Työntekijät ovat suorittaneet myös Tietosuojan abc –koulutuksen.

Tietosuojavastaavan yhteystiedot
Matti Lanki 040-8383340

10.1. Tietoturvasuunnitelma

Kumpuniitty Oy:ssä on huolehdittu asianmukaisista tietoturva- ja tietosuojakäytännöistä, jotka suojaavat asiakastietoja. Tietoturvallisuutta seurataan aktiivisesti.

Tietoturvasuunnitelma

- edistää asiakastietojen turvallista käsittelyä
- parantaa sote-toimijoiden tietosuojaa ja tietoturvaa
- vahvistaa tietoturvallisuuden ja tietosuojan suunnittelun ja toteuttamisen käytäntöjä.

Tietoturva- ja tietosuojavalvonnalla pystytään hallitsemaan erityisesti tietoturvallisuuteen liittyviä riskejä. Tavoitteena on, että tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät turvalliset toimintatavat ja menettelyt otetaan huomioon kaikessa sosiaalihuollon asiakastietojen ja potilastietojen käsittelyssä. Riskienhallinta kohdistetaan kaikille tietoturvan osa-alueille. Epäkohtiin, laatu- ja tietosuojakäytännöihin, läheltä piti -tilanteisiin ja haittatapahtumiin reagoidaan välittömästi ja tuodaan se asianosaisten, henkilöstön ja työnantajan tietoon.

Tilannekohtaisesti asiat selvitetään ja tehdään tarvittavat korjaustoiminnot, jottei tilanne uusiutuisi. Riskinhallinnassa laatua ja asiakasturvallisuutta parannetaan tunnistamalla jo ennalta ne kriittiset työvaiheet, joissa toiminnalle asetettujen vaatimusten ja tavoitteiden toteutuminen on vaarassa. Riskinhallintaan kuuluu myös suunnitelmallinen toiminta epäkohtien ja todettujen riskien poistamiseksi tai minimoimiseksi sekä toteutuneiden haittatapahtumien kirjaaminen, analysointi, raportointi ja jatkotoimien toteuttaminen. Palveluntuottajan vastuulla on, että riskinhallinta kohdistetaan kaikille tietoturvan osa-alueille.

Johdon tehtävänä on huolehtia omavalvonnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä sekä siitä, että työntekijöillä on riittävästi tietoa turvallisuusasioista. Johto vastaa siitä, että toiminnan turvallisuuden varmistamiseen on osoitettu riittävästi voimavaroja. Heillä on myös päävastuu myönteisen asenneympäristön luomisesta epäkohtien ja turvallisuuskysymysten käsittelylle. Riskinhallinta vaatii aktiivisia toimia koko henkilökunnalta. Työntekijät osallistuvat turvallisuustason ja -riskien arviointiin, omavalvontasuunnitelman laatimiseen ja turvallisuutta parantavien toimenpiteiden toteuttamiseen.

TIETOSUOJA

Tietosuojan tavoitteena on, että henkilöiden tietoja voidaan hallita paremmin ja turvallisemmin. Henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava tietosuojaperiaatteita. Tiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteen sopimattomalla tavalla. Henkilötietojen on oltava rekisterin käyttötarkoituksen kannalta asianmukaisia, olennaisia ja tarpeellisia.

Henkilötietojen käsittelyyn oikeuttavia syitä (vähintään yhden edellytyksen on täytyttävä):

- suostumus
- oikeutettu etu (= rekisterinpitäjän ja rekisteröidyn välillä on merkityksellinen suhde, esim. asiakkuus tai työsuhde)

- sopimus
- lakisääteinen velvoite
- elintärkeä tai yleinen etu
- julkinen tehtävä

Tietosuojaan liittyvä sääntely löytyy seuraavista linkeistä:

- EU:n tietosuoja-asetus <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>
- Laki yksityisyyden suojasta työelämässä <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040759>
- Tietosuojalaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20181050>

SANASTO

Anonymisointi: tarkoittaa henkilötiedon muuttamista niin, ettei sitä voida enää yhdistää rekisteröityyn. Anonymisoidut tiedot eivät ole henkilötietoja.

Henkilötieto: tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai hänen ominaisuuksiaan kuvaavia tietoja ja tietoja, jotka voidaan yhdistää häneen tai hänen perheeseensä.

Henkilötietojen käsittely: tietojen kerääminen, tallentaminen, järjestäminen, jäsentäminen, säilyttäminen, muokkaaminen, muuttaminen, hakeminen (esim. tietokannasta), kysely, käyttäminen, levittäminen ja käytön rajoittaminen.

Kryptays: tarkoitetaan salausta, jossa vain valtuutetut osapuolet voivat lukea viestejä tai tietoja.

Rekisteri: tarkoitetaan mitä tahansa jäsenneltyä tietojoukkoa, josta tietoja on saatavilla tietyin perustein. Tietojoukko voi olla keskitetty tai hajautettu (esim. eri tiedot eri tietokoneilla). Rekisteri voi olla paperinen, sähköinen tiedosto tai asiakastietojen hallintaan käytetty ohjelmisto.

Rekisterinpitäjä: yritys, joka säilyttää henkilötietoja ja joka määrää henkilörekisterin käytöstä.

Rekisteröity: henkilö, jonka tiedot on tallennettu rekisteriin.

Suostumus: tarkoittaa tahdonilmaisua, jolla rekisteröity hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn.

Tietoturvaloukkaus: tarkoitetaan sellaista tapahtumaa, jonka seurauksena henkilötietoja joko vahingossa tai lainvastaisesti luovutetaan, tuhotaan, hävitetään tai muutetaan.

Arkaluonteiset tiedot: Arkaluonteisia tietoja ovat tiedot, joista ilmenee rotu tai etninen alkuperä, poliittinen mielipide, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus, ammattiliiton jäsenyys, terveydentila, seksuaalinen käyttäytyminen ja suuntautuminen tai geneettinen informaatio.

Pääsääntöisesti arkaluonteisten tietojen käsittely on kiellettyä. Arkaluonteisia tietoja saa kuitenkin käsitellä, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän työoikeudellisten velvoitteiden noudattamiseksi. Myös työterveydenhuoltoa varten käsiteltävät tiedot on sallittua käsitellä.

Kumpuniitty Oy käsittelee ainoastaan työoikeudellisten velvoitteiden noudattamiseksi tarpeellisia arkaluonteisia tietoja. Näitä tietoja ovat työntekijän työterveystiedot, jotka liittyvät työssä oloon ja/tai poissaoloihin, sekä ammattiliiton jäsenyys palkanmaksua varten, mikäli työntekijä on pyytänyt perimään jäsenmaksun suoraan palkasta. Lisäksi käsitellään asiakkaiden tietoja palveluntilaajan määrittämien tietosuojasäännösten mukaisesti.

Tietosuoja

Palveluntuottajalla ei ole oikeutta luovuttaa tilaajan (=hyvinvointialue) asiakasta koskevia henkilö- tai muita tietoja asiakkaalle tai muulle taholle, vaan edellä mainittujen tietojen luovuttamisesta päättää tilaaja. Jos siis tietojen luovuttamisesta tulee pyyntö esimerkiksi asiakkaan vanhemmilta, on otettava yhteyttä sijoittaneelle hyvinvointialueelle.

Tilaaja rekisterinpitäjänä päättää tietojen käsittelyssä noudatettavasta menettelystä ja tietojen luovuttamisesta (ml. henkilötietolain mukainen tarkastusoikeuden käyttäminen ja julkisuuslain

mukainen tietopyyntö). Rekisteröidyn informoinnin toteutuksesta vastaavat tilaaja ja palveluntuottaja kumpikin omalta osaltaan.

Palveluntuottajan tulee ilmoittaa viipymättä hyvinvointialueelle (=tilaaja) kaikista rekisteröityjen pyynnöistä, jotka koskevat rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä. Palveluntuottaja ei itse vastaa näihin pyyntöihin. Palveluntuottaja avustaa tilaajaa, jotta tilaaja pystyy täyttämään velvollisuutensa vastata näihin pyyntöihin.

Asiakasta koskevia tietoja ovat esimerkiksi asiakaskirjaukset, rajoitustoimenpidepäätökset, potilastiedot, valokuvat... Luovutuskielto koskee myös asiakkaan tietojen luovuttamista tutkimuskäyttöön tai muuhun tähän verrattavaan käyttöön ilman tilaajan nimenomaista lupaa. Mikäli on epäselvää, onko jokin tietoon saatu seikka luottamuksellinen, on tieto katsottava luottamukselliseksi. Salassapitovelvollisuuden rikkomisena ei pidetä velvoittavan säännöksen tai viranomaisen velvoittavan määräyksen vuoksi tapahtuvaa tietojen luovuttamista viranomaisille tai muulle taholle.

KOSKINIITYN ERITYISYKSIKÖN TIETOSUOJASELOSTE

Rekisterinpitäjä

Kumpuniitty Oy, 1700598-3

PL 50, 33471 Ylöjärvi

Yrityksen tietosuojavastaava

FM Matti Lanki

PL 50, 33471 Ylöjärvi

puh. 040 838 3340

matti.lanki@kumpuniitty.fi

Rekisterinpitäjän edustaja tätä selostetta koskien

Tapani Kausiala

Selosteen nimi

Koskiniityn erityisyksikkö, seloste yksikössä säilytettävistä asiakastiedoista.

Henkilötietojen käsittely ja tarkoitus

Asiakkaiden henkilötietoja käsitellään asiakkaan asioita hoidettaessa eri viranomaistahojen kanssa lastensuojelulain määrittämin ehdoin. Käsiteltävät tiedot sisältyvät Kumpuniitty Oy:n antamiin selosteisiin. Tietojen käsittelyllä tarkoitetaan kaikkia toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin. Esimerkiksi tietojen kerääminen, tallentaminen, järjestäminen, jäsentäminen, säilyttäminen, muokkaaminen, muuttaminen, haku, kyselykäyttö, luovuttaminen, yhteensovittaminen, yhdistäminen, rajoittaminen, poistaminen tai tuhoaminen on tietojen käsittelyä.

Rekisteröidyllä tarkoitetaan sitä luonnollista henkilöä, jota koskevia henkilötietoja käsitellään.

Rekisteröityjä ovat asiakkaat ja työntekijät. Heistä käsitellään yksilöintitietoja, kuten nimi, syntymäaika ja yhteystiedot.

Henkilötietoja ovat kaikki tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvät tiedot. Tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa tunnistetietojen (esim. nimi, henkilötunnus, sijaintitieto, verkkotunnistetiedot) tai yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella.

Säännönmukaiset tietolähteet

Henkilötietoja kerätään asiakkaan sosiaalityöntekijältä, rekisteröidyltä itseltään sekä esimiehiltä, HR- ja palkkahallinnosta.

Säännönmukaiset tietojen luovutukset

Vastaanottajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, jolle luovutetaan henkilötietoja. Vastaanottajalla ei tarkoiteta vain kolmansiä osapuolia, vaan vastaanottajia ovat täysin ulkopuolisten rekisterinpitäjien ohella myös yhteisrekisterinpitäjät ja henkilötietojen käsittelijät, joille henkilötiedot siirretään tai luovutetaan. Vastaanottajalla tulee olla lainmukainen peruste henkilötietojen käsittelylle omaan lastensuojelualan tehtäväänsä perustuen.

Tietoja ei luovuteta ulkopuolisille.

Tietojen siirto EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä EU:n tai ETA:n ulkopuolelle.

Tietojen säilytysajat Kumpuniityssä:

- työaikakirjanpito 5 vuotta
- vuosilomakirjanpito 5 vuotta
- työtodistukset ja niitä varten tarvittavat työsuhdetiedot 10 vuotta
- terveystiedot 2 vuotta
- muut kuin lainsäädännön perusteella säilytettävät tiedot poistetaan heti työsuhteen päätyttyä

Työntekijän kaikki tiedot poistetaan viimeistään, kun 10 vuotta tulee kuluneeksi työsuhteen päättymisestä.

Asiakastiedot poistetaan heti asiakkuuden päätyttyä.

Rekisteröidyn oikeudet

Rekisteröidyllä on oikeus saada pääsy häntä koskeviin tietoihin ja oikeus tarkastaa häntä koskevat rekisterissä olevat tiedot. Rekisterinpitäjä voi omasta aloitteestaan tai rekisteröidyn pyynnöstä täydentää, korjata tai poistaa epätäydellisiä, epätarkkoja tai vanhentuneita henkilötietoja. Rekisteröity voi myös lähettää tarkastus- tai korjauspyynnön tämän selosteen edustajalle.

Edellä mainitun lisäksi rekisteröidyllä on soveltuvan tietosuojalainsäädännön mukaisesti oikeus vaatia henkilötietojensa poistamista ja oikeus vaatia henkilötietojensa käsittelyn rajoittamista. Rekisteröidyn tulee esittää edellä mainittujen oikeuksien toteuttamista koskeva pyyntö tämän selosteen edustajalle. Tämän selosteen edustaja voi pyytää rekisteröityä tarkentamaan pyyntöään kirjallisesti ja varmentamaan rekisteröidyn henkilöllisyyden ennen pyynnön käsittelemistä. Tämän selosteen edustaja voi kieltäytyä pyynnön toteuttamisesta sovellettavassa laissa säädetyllä perusteella

Jokaisella rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus asianomaiselle valvontaviranomaiselle taikka sen EU:n jäsenvaltion valvontaviranomaiselle, jossa rekisteröidyn asuinpaikka tai työpaikka sijaitsee, mikäli rekisteröity katsoo, että hänen henkilötietojensa ei ole käsitelty soveltuvan tietosuojalainsäädännön mukaisesti.

Tätä tietosuojaselostetta voidaan päivittää esimerkiksi lainsäädännön muuttuessa.

Koskinniityn johtaja ja vastaava ohjaaja perehdyttävät henkilöstöä säännöllisesti talokokouksissa tietosuoja-asioihin ja asiakirjahallintoon. Perehdytys perustuu lakien ja asetusten sisältöön sekä

esimerkkejä käyttäen. Johtaja osallistuu myös itse nuorten hoito- ja kasvatustyöhön sekä raportointiin muun työn lisäksi.

Kaikki asiakirjat lähetetään sijoituksen päättyessä sijoittavan hyvinvointialueen sosiaalitoimistoon.

Tietoja nykyisistä asiakkaista hallinnoidaan asiakastietojärjestelmässä, jonka tarkoitus, periaatteet ja vastuu kuvataan rekisteriselosteessa. Asiakastiedoista sovitaan tilaajan ja toimittajan välisessä puitesopimuksessa ja sen liitteessä. Asiakkaista kerätään ja asiakasrekisteriin talletetaan vain sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeellisia asiakkaalle annettavan palvelun toteuttamisessa. Tietoja kirjattaessa huolehditaan tiedot todenperäisyydestä ja ajantasaisuudesta.

Asiakastietoja saa lähtökohtaisesti käyttää vain kysymyksessä olevan sosiaalipalvelun antamista varten.

Nappulajärjestelmästä asiakastiedot poistetaan viimeistään 3 kk:n kuluttua sijoituksen päättymisestä.

Tiedonkulku muiden asiakkaan palvelukokonaisuuteen kuuluvien toimijoiden kanssa järjestetään tapaamisten, puhelimen, Nappula-järjestelmän ja sähköpostin kautta (salassapito huomioiden)

Koskiniityn kaikki työntekijät ovat velvollisia tuomaan ilmi asiakastietojen käsittelyn kehittämiseen liittyviä asioita muun muassa päivittäisillä raportointihetkillä ja työntekijäkokouksissa. Asiakastietojen käsittelyä kehitetään tarpeen niin vaatiessa.

11 OMAVALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA

Omaevalvontasuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa esim. havaittujen epäkohtien ja puutteiden ilmetessä. Parhaiten käytännön toimintaa voivat valvoa siihen osallistuvat, eli kaikki Koskiniityyn sijoitetut lapset ja työntekijät.

Toimintaohjeisiin tulleet muutokset kirjataan viiveettä omavalvontasuunnitelmaan ja vahvistetaan vuosittain. Tarvittavat muutokset käydään läpi yhdessä henkilökunnan kanssa.

Omaevalvontasuunnitelman tarkastaa ja hyväksyy johtaja. Johtaja ja vastaava ohjaaja valvovat Koskiniityn omavalvontasuunnitelmassa kuvatun toiminnan toteutumista ja seurannassa havaitut puutteellisuudet korjataan viipymättä. Kumpuniityn hallituksen puheenjohtaja Arja Lankia tiedotetaan omavalvonnan seurannassa ilmenneistä epäkohdista ja tehdyistä korjaustoimista sekä niiden vaikuttavuudesta.

Paikka ja aika

Nokialla 27.5.2024

Tapani Kausiala

Johtaja, Koskiniityn erityisyksikkö